

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

**на тему «Аналіз і оцінка ефективності операційної діяльності підприємства
(на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)»**

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 402-ЕФ
Спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Бикова М.В.

Керівник: д.е.н., професор Варналій З.С.

Рецензент: заступник директора з кадрових
питань ТОВ «Домінік Ко» Маценко С. М.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Бикова М.В.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Бикова М.В.

Полтава, 2022 року

АНОТАЦІЯ

Бикова М.В. «Аналіз і оцінка ефективності операційної діяльності підприємства (на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 92 сторінок, 23 таблиці, 23 рисунка, список літератури з 33 джерел та 3 додатків.

Ключові слова: операційна діяльність, підприємство, ефективність, оцінка, фінансові результати.

Мета роботи – дослідження теоретичних засад та прикладних аспектів оцінювання операційної діяльності підприємства та визначення напрямів підвищення її ефективності.

Об'єктом дослідження є операційна діяльність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Предметом дослідження є процес аналізу та оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства.

У випускній роботі розглянуто теоретичні засади дослідження операційної діяльності підприємства, проведено аналіз операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» та визначено напрями підвищення і забезпечення ефективності операційної діяльності підприємства.

ANNOTATION

Bykova M.V. "Analysis and evaluation of the efficiency of operational activities of the enterprise" on the materials of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant". Manuscript. named after Yuri Kondratyuk ", Poltava, 2022.

The work contains 92 pages, 23 tables, 23 drawings, bibliography from 33 sources and 3 applications.

Keywords: operating activity, enterprise, efficiency, estimation, financial results.

The aim of the work is to study the theoretical foundations and applied aspects of assessing the operating activities of the enterprise and identify areas for improving its efficiency.

The object of research is the operational activities of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant".

The subject of research is the process of analysis and evaluation of the effectiveness of operating activities of the enterprise.

In the final work the theoretical bases of research of operational activity of the enterprise were considered, the analysis of operational activity of PJSC "Myrhorod Mineral Water Plant" was carried out and the directions of increase and maintenance of efficiency of operational activity of the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Зміст та характеристика операційної діяльності підприємства	7
1.2. Систематизація факторів впливу на ефективність операційної діяльності.....	14
1.3. Методичні підходи оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»	34
2.1. Загальна характеристика операційної діяльності та майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».....	34
2.2. Аналіз ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства.....	41
2.3. Оцінювання ефективності операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»	59
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД» ...	69
3.1. Резерви зростання фінансових результатів від операційної діяльності підприємства	69
3.2. Використання механізму операційного левериджу в напрямі забезпечення ефективності операційної діяльності підприємства.....	76
ВИСНОВОК	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	88
ДОДАТКИ	92

				ВР	402-ЕФ	18100
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Аналіз і оцінка ефективності операційної діяльності підприємства (на матеріалах ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»)		
Розроб.	Бикова М.В.					
Перевір.	Варналій З.С.					
Н. Контроль.	Глушко А.Д.					
Затверд.	Птащенко Л.О.					
				Літ.	Арк.	Акрушів
				3	92	
				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»		

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах зростання зовнішніх і внутрішніх загроз функціонуванню бізнес-середовища питання забезпеченості ефективності операційної діяльності підприємства є безперечно актуальним. Грошові потоки від операційної діяльності є основним джерелом доходу, що забезпечує фінансування процесу виробництва та функціонування підприємства в цілому. Ефективність операційної діяльності виступає головним фактором прибутковості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Мета роботи – дослідження теоретичних засад та прикладних аспектів оцінювання операційної діяльності підприємства та визначення напрямів підвищення її ефективності.

Завдання дослідження. В процесі виконання роботи були поставлені такі завдання:

- визначити зміст та представити характеристику операційної діяльності підприємства;
- систематизувати фактори впливу на ефективність операційної діяльності;
- розглянути методичні підходи оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства;
- надати загальну характеристику операційної діяльності та майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»;
- провести аналіз ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства;
- оцінити ефективність операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»;
- виявити резерви зростання фінансових результатів від операційної діяльності підприємства;

– визначити напрями підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Об’єкт дослідження. Операційна діяльність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Предметом дослідження є процес аналізу та оцінювання операційної діяльності підприємства, в сучасних умовах.

Методологія дослідження. З метою оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства у дослідженні використано горизонтальний, вертикальний, порівняльний, факторний аналіз, балансовий метод і метод фінансових коефіцієнтів.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти з питань організації діяльності суб’єкта господарювання в Україні, наукові праці вітчизняних вчених з питань оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства, фінансова звітність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Практична значимість роботи полягає у можливості застосування визначених напрямів підвищення ефективності операційної діяльності підприємства.

Апробація результатів. Результати дослідження апробовані на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Сталий розвиток в умовах воєнного стану» (09 червня 2022 року).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Зміст та характеристика операційної діяльності підприємства

Одним із ключових понять національної економіки, головним об'єктом державного регулювання є «господарська діяльність». Стратегія і тактика державного управління економікою будується навколо цієї категорії.

Під господарською діяльністю згідно з Господарським кодексом України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1].

Виходячи зі змісту ст. 3 ГКУ різновидами господарської діяльності є комерційна та некомерційна. Водночас діяльність поділяють на наступні види (рис. 1.1).

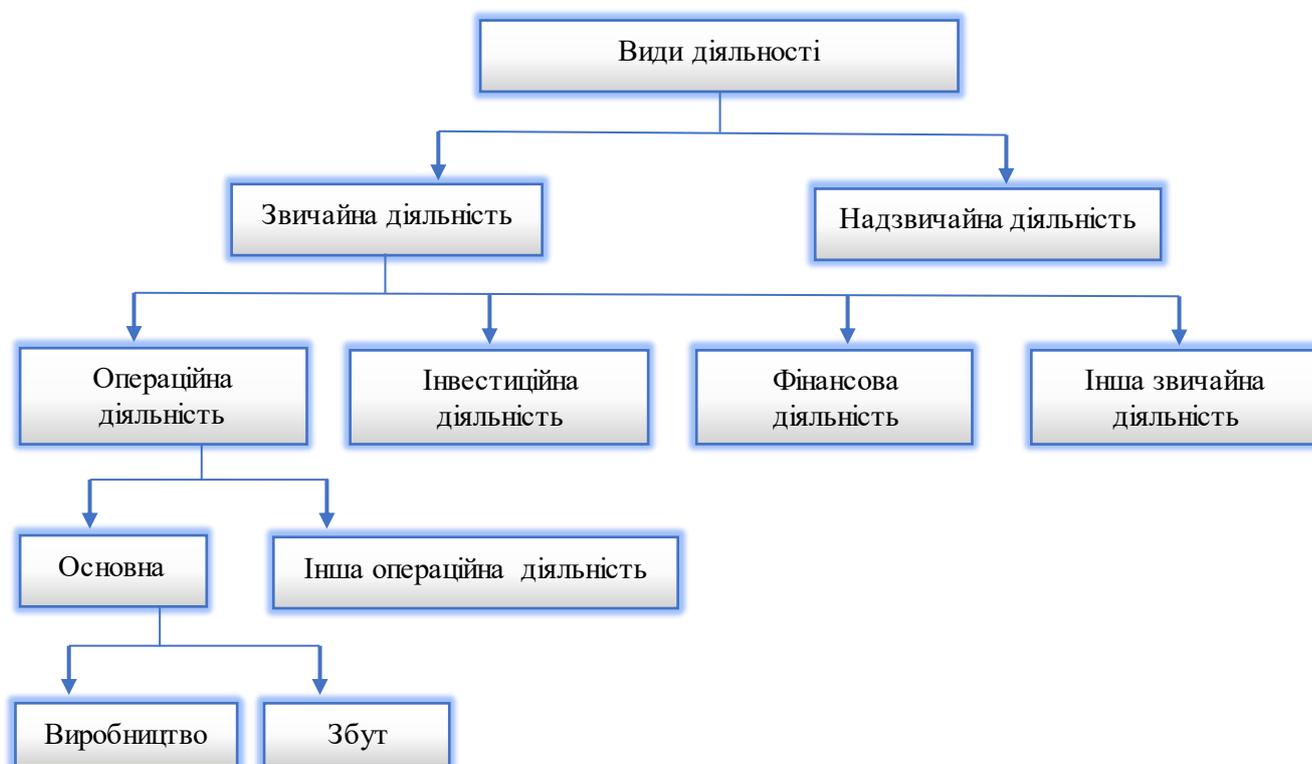

Рис. 1.1. Класифікація видів діяльності суб'єкта господарювання

Звичайна діяльність – це будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення [2].

При надзвичайній діяльності виникають такі операції або події, які відрізняються від звичайної діяльності і не відбуваються регулярно. Це – стихійні лиха, пожежі, техногенні аварії, конфіскація приватної власності державою тощо.

В свою чергу, звичайна діяльність поділяється на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність. Операційна діяльність для більшості підприємств є основною, а інвестиційна та фінансова діяльність доповнює її.

Операційна діяльність здійснюється через основну та іншу операційну діяльність. Основна діяльність стосується операцій, що пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, послуг), що є основною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу. Інша операційна діяльність включає реалізацію інших оборотних активів, окрім фінансових інвестицій, отримання доходу від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті, суми штрафів, пені, неустойок і т. п.

Результативність функціонування та стабільність розвитку підприємств визначається, в першу чергу, ефективністю операційної діяльності.

Сучасний етап розвитку економіки України обумовлює високі вимоги до оцінки ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому та в розрізі структурних підрозділів. Оскільки всі поточні операції та події в діяльності підприємств вимірюються, фіксуються, перетворюються в певні показники, які з часом стають основою для прийняття управлінських рішень, а отже, «фундаментом» майбутнього [4].

Для більш ґрунтовного визначення поняття «операційна діяльність» доцільно на основі наукових підходів розглянути зміст терміну «операція» (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «операція»

Джерело	Визначення
Гелловей П.	Операція – процес, метод або ряд дій, основним чином практичного характеру [4].
Сумець О. М.	Операція – відносно завершена рухлива форма передбачуваного результату (товару чи послуги), що підпорядковуються системі вимог і обмежень, чи заданих зовні [4].
Онищенко В. О.	Під операцією розуміється частина виробничого процесу, яка здійснюється над певним предметом праці на одному робочому місці робітником. Операція характеризується незмінністю предмета праці, робочого місця та виконавця» [4].
Никифорчин М.Д.	Операції є невід’ємним атрибутом будь-якого виду людської діяльності, якому властива організованість і продуктивність і, як наслідок ефективність [4].

Згідно з підходом Гелловей П. операція – це процес або ряд дій, що мають практичний характер. На думку Сумець О. М. операція є передбачуваним результатом, що залежить від певної системи вимог і обмежень. Онищенко В. О. під операцією розуміє частину виробничого процесу, які здійснюється певним предметом праці та характеризується незмінністю предмета праці та виконавця цього процесу. Никифорчин М. Д. вважає, що операція невіднята складова людської діяльності, що характеризується ефективністю. Отже, на основі узагальнення наукових підходів поняття «операція» визначено, що операція – це ряд дій практичного характеру, частина виробничого процесу, що пов’язана як з виробництвом продукції, так і з наданням послуг. Тобто, сукупність цих операцій на підприємстві і складають операційну діяльність.

На сьогоднішній день серед науковців відсутній єдиний підхід до трактування поняття «операційна діяльність» (таблиця 1.2).

Наукові підходи до трактування поняття «операційної діяльності» є досить різноманітним. Зокрема, І.А. Бланк вважає операційну діяльність є основним видом діяльності та головною метою створення будь-якого підприємства.

Таблиця 1.2

Підходи до визначення поняття «операційна діяльність»

Джерело	Визначення
1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [2].
Безкоровайна Л.	Операційна діяльність – це діяльність підприємства з виробництва та реалізації продукції (послуг), за якої досягається одночасне зростання ефекту й ефективності від здійснюваних економічних, соціальних та екологічних заходів і забезпечується задоволення інтересів різних суб'єктів, що з ним взаємодіють [3].
Бланк І. А.	Операційна діяльність – основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якої вона створена. Характер підприємства визначається насамперед специфікою галузі економіки, до якої воно належить. Основу операційної діяльності більшості підприємств складає виробничо-комерційна та торгова діяльність, яка доповнюється здійснюваною ними інвестиційною та фінансовою діяльністю [3].
Белінський П. І.	Операційна діяльність – це діяльність, що приносить дохід компанії і не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Величина грошових потоків, що утворилася в результаті операційної діяльності, являє собою ключовий індикатор достатності грошових коштів для погашення зобов'язань, підтримання продуктивності компанії, виплати дивідендів та інвестування коштів без залучення зовнішніх джерел фінансування [4].
Капінос Г., Бабій І.	Операційна діяльність – це діяльність, яка здійснюється в межах операційної системи з метою створення будь-якої корисності через перетворення входів (ресурсів усіх видів) у виходи (готові продукти та послуги) [5].
Кузьмін О., Мельник О.	Операційна діяльність – це міжфункціональна система взаємозалежних споріднених процедур, реалізація яких призводить до використання ресурсів з метою створення певної продукції, що має цінність для внутрішньоорганізаційних чи зовнішніх споживачів і формування конкурентних переваг підприємства [3].
Василенко В.О	Операційна діяльність – основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якої вона створена. Операційна діяльність як основний вид діяльності не замкнута на собі, вона повинна бути напряму зв'язана з споживачем [4].
Лозовицький Д.	Основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якого воно створене. Процеси, пов'язані з отриманням, переробкою, передаванням і накопиченням матеріальних і нематеріальних, реальних і номінальних благ (грошей) [32].

Продовження табл. 1.2

1	2
Школа І., Михайловська О.	Процес придбання матеріалів, їх перетворення на готовий продукт і постачання цього продукту покупцю, діяльності, пов'язаної з навмисним перетворенням (трансформацією) матеріалів, інформації або покупців [32].
Сідун В.	Виробничо-збутова або основна для певного підприємства діяльність, яка характеризується наступними показниками: собівартість реалізованої продукції; валовий прибуток від операційної діяльності; інші операційні та комерційні витрати; прибуток від операційної діяльності [32].

Згідно з підходом Белінського П.І. операційна діяльність є основою формування доходу підприємства і саме величина грошового потоку від цієї діяльності являє собою головний показник достатності грошових коштів для погашення зобов'язань, підтримання ефективності підприємства. Безкоровайна Л. вважає, що операційна діяльність – це діяльність за якої одночасно здійснюється зростання ефекту й ефективності від здійснюваних економічних, соціальних та екологічних заходів, при чому забезпечується задоволення потреб зовнішніх споживачів та суб'єктів підприємництва. Капінос Г. та Бабій І. підкреслюють, що метою операційної діяльності є створення будь-якої користі, яка досягається через перетворення наявних ресурсів підприємства в готову продукцію та послуги. На думку Кузьміна О. та Мельника О. операційна діяльність підприємства доповнюється функціями, здійснення яких призводить до використання наявних ресурсів підприємства з метою виготовлення певної продукції, реалізація якої задовольнятиме потреби та інтереси як зовнішніх, так і внутрішніх споживачів, а також формування конкурентоспроможності підприємства. Лозовицький Д. вважає, що операційна діяльність – це процеси, що пов'язані з переробкою, передаванням і накопиченням матеріальних і нематеріальних, реальних і номінальних благ (грошей). Школа І., Михайловська О. трактують операційну діяльність, як процес придбання матеріалів, їх перетворення на готовий продукт і постачання цього продукту споживачам. Сідун В. виділяє, що операційна діяльність є виробничо-збутовою діяльністю підприємства, що характеризується низкою

показників: собівартість продукції, валовий прибуток, витрати, що пов'язані з процесом виробництва та прибуток від операційної діяльності.

Враховуючи результати проведеного дослідження сутності операційної діяльності підприємства доцільно виділити наступні її особливості (рис. 1.2).

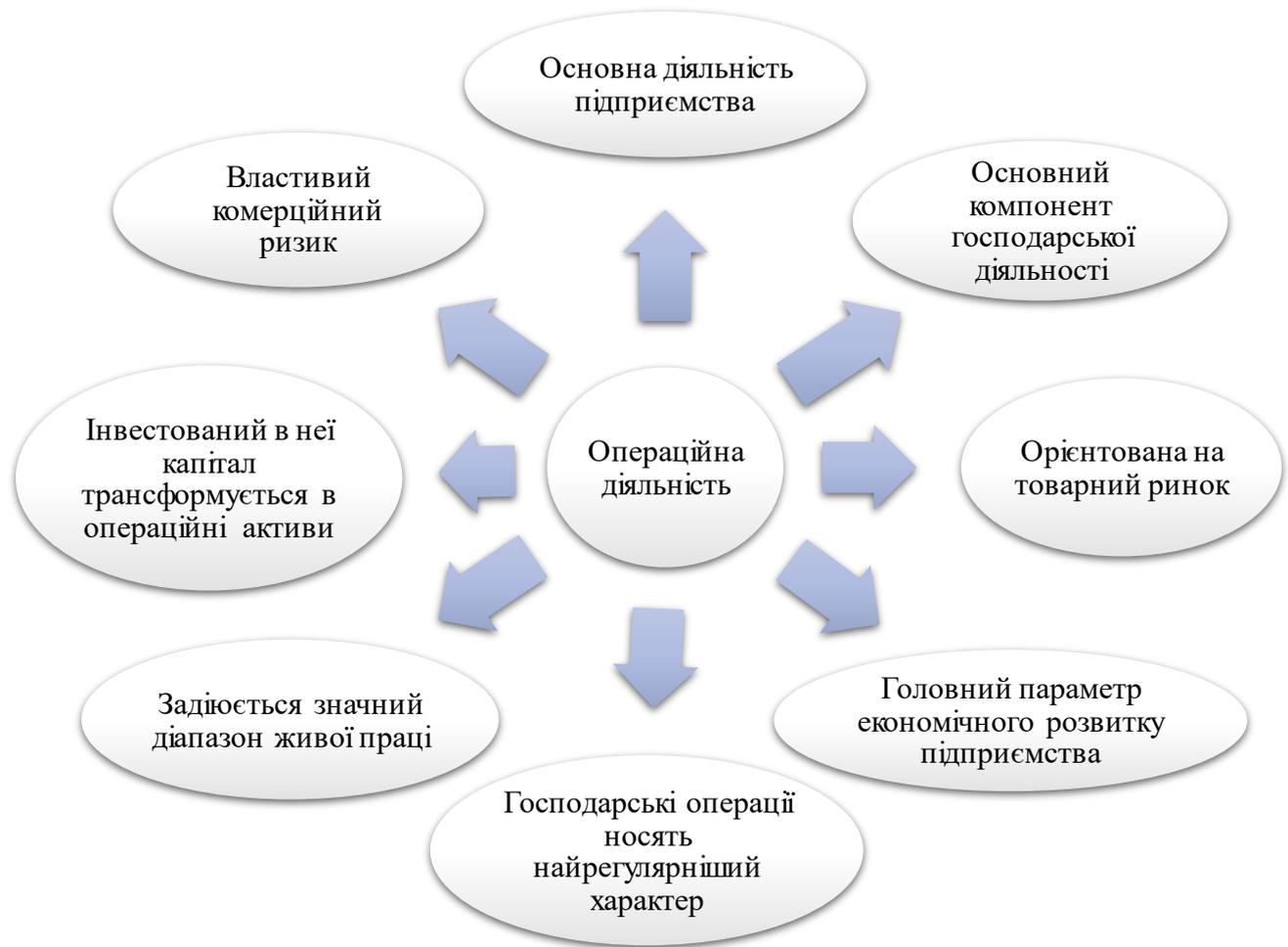

Рис. 1.2. Особливості операційної діяльності підприємства

1. Операційна діяльність є основним елементом господарської діяльності підприємства, що пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг);

2. Операційна діяльність носить пріоритетний характер по відношенню до інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності підприємства;

3. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним параметром, що характеризує поступальний економічний розвиток підприємства по окремих стадіях його життєвого циклу;

4. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності підприємства, носять найрегулярніший характер. Що зумовлює регулярність формування операційного прибутку за нормальних умов господарювання;

5. Операційна діяльність орієнтована на товарний ринок. При цьому, операційна діяльність пов'язана з різними сегментами товарного ринку, що визначаються специфікою сировини та матеріалів, складом обладнання, яке використовується, характером готової продукції. Відповідно і умови формування операційного прибутку в значній мірі пов'язані зі станом кон'юнктури відповідних видів та сегментів товарного ринку.

6. У процесі операційної діяльності споживається значний діапазон живої праці, на відміну від інвестиційної та фінансової діяльності, де витрати цієї праці неістотні.

7. Реалізація операційної діяльності відбувається за рахунок капіталу, що був інвестований в неї. Інвестований в цю діяльність капітал набуває форми операційних активів підприємства. Від складу цих активів, їх збалансованості, швидкості обороту і інших характеристик значною мірою залежить здатність підприємства генерувати операційний прибуток.

8. Операційній діяльності властивий комерційний ризик. Тому рівень операційної прибутку, що генерується використанням капіталом при різних альтернативних варіантах його використання, повинен обов'язково співвідноситися з рівнем комерційного ризику [6].

Отже, узагальнюючи фундаментальні наукові праці з дослідження поняття «операційна діяльність» та виділенні її особливостей доцільно стверджувати, що операційна діяльність є основною діяльністю підприємства, яка забезпечує значну частку доходу підприємства та стосується операцій, що пов'язані з виробництвом та збутом продукції (товарів, послуг). Тому, переважно, основна діяльність підприємства орієнтована на товарний ринок. Обсяг грошових

потоків, що утворився в результаті операційної діяльності має найрегулярніший характер і являє собою головний показник достатності грошових коштів для погашення своїх зобов'язань, виплату дивідендів та підтримання ефективності підприємства.

Оскільки, грошовий потік від операційної діяльності забезпечує основну частку доходу підприємства, то для господарюючого суб'єкта важливим завданням є підвищення ефективності власного виробничого процесу. При цьому актуальним постає питання оцінювання факторів впливу на ефективність операційної діяльності

1.2. Систематизація факторів впливу на ефективність операційної діяльності

В умовах розвитку ІТ-технологій, які загострюють конкурентну боротьбу суб'єктів господарювання, зростання ризиків і загроз бізнес-середовища викликають необхідність постійного моніторингу факторів, які впливають на операційну діяльність підприємства з метою оперативного та адекватного реагування на будь-які зміни.

Фактори являють собою рушійні сили розвитку процесів і явищ, які необхідні для здійснення господарських процесів [7].

Використання системного підходу у дослідженні факторів впливу на операційну діяльність підприємства дозволяють систематизувати наукові погляди з цієї проблематики (таблиця 1.2).

Згідно з підходом Осипова В.І., фактори впливу на операційну діяльність поділяються на дві групи зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори відображають загальний рівень розвитку економіки України і не залежать від діяльності господарюючого суб'єкта. Вплив цієї групи факторів проявляється в рівні цін на сировину і матеріали, обладнання, енергоносії, у тарифах на транспорт, воду та інших матеріальних послугах, у ставках орендної плати, у нормах амортизаційних відрахувань, відрахувань на соціальне страхування та інших

обов'язкових платежів. Внутрішні фактори, безпосередньо пов'язані з результатами діяльності господарюючого суб'єкта, з його підприємницькою діяльністю [8]. При цьому автор виділяє виробничі та невиробничі, а також екстенсивні та інтенсивні фактори. Такий підхід автора до класифікації факторів дозволяє більш ґрунтовно оцінити ефективність показників діяльності підприємства.

Таблиця 1.3

Аналіз наукових підходів класифікації факторів впливу на операційну діяльність підприємства

Класифікаційні ознаки	Види факторів	Автори			
		Осіпов В.І.	Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г.	Кірейцев Г.Г.	Гончарук А.Г.
1	2	3	4	5	6
За місцем виникнення	Внутрішні/ зовнішні	+	+	+	+
За характером участі у виробничому процесі	Виробничі/ невиробничі	+		+	
За рівнем залучення (за способом розвитку підприємства)	Інтенсивні/ екстенсивні	+	+	+	
За внутрішнім змістом (за змістом досліджуваних явищ)	Кількісні/ якісні				

Гончарук А.Г. аналізуючи безліч факторів, що впливають на економічну ефективність підприємства, виділяє внутрішні та зовнішні чинники. Внутрішні впливають на організацію і менеджмент підприємства, а також пов'язані з технологічними, управлінськими та кадровими особливостями. Зовнішні впливають на суспільство і навколишнє середовище на підприємстві [8].

На думку А. Г. Гончарука, до внутрішніх чинників відносяться:

– склад, технічний рівень і ступінь зносу основних фондів;

- склад, рівень підготовки, мотивація і кваліфікація персоналу;
- якість управління і організації роботи внутрішніх служб (інформаційної, транспортної, постачання і збуту, складської та ін);
- система оплати праці, матеріального і соціального стимулювання персоналу [8].

До зовнішніх належать такі чинники:

- соціально-політичні фактори (політична стабільність, кризи, ступінь соціальної нерівності, військові конфлікти, інтеграція і сепаратизм);
- фінансово-валютні фактори (процентні ставки, динаміка курсів валют, стабільність і кризи на фінансових ринках);
- економічні і кон'юнктурні фактори (наявність сировинних, матеріально-технічних і трудових ресурсів, ціни, рівень конкурентності ринків);
- державне регулювання (податки, тарифи, квоти, граничні ціни, ліцензії, заборони, нетарифні бар'єри);
- науково-технічні фактори (рівень розвитку техніки, доступність придбання або можливість розробки власних інновацій);
- природно-кліматичні чинники (наявність і доступність корисних копалин, кліматичні умови, природні катаклізми);
- психологічні чинники (економічні цінності і норми поведінки, традиції, звичаї, менталітет, релігійні установки);
- інші зовнішні фактори (глобальні чинники під час роботи на світових ринках, господарське законодавство, синергія та ін.) [8].

Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. вважають, що на прибутковість діяльності вагомо впливають внутрішні та зовнішні фактори, а також інтенсивні та екстенсивні. Такий підхід дозволить здійснити оцінку впливу чинників зовнішнього середовища та через кількісні та якісні зрушення оцінити фактори, що безпосередньо впливають на ефективність виробництва підприємства.

Так і Кірейцев Г. Г. класифікує фактори впливу на величину прибутку на внутрішні фактори, що поділяються на виробничі (характеризують наявність і

використання засобів і предметів праці трудових і фінансових ресурсів і, в свою чергу, поділяються на екстенсивні та інтенсивні.) та поза виробничі. До зовнішніх відносять фактори, що виявляють свій вплив через державне регулювання цін, тарифів, відсотки податкових ставок і пільг, штрафних санкцій та інше.

На основі визначених наукових підходів доцільно схематично зобразити систему факторів впливу на ефективність операційної діяльності (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Класифікація факторів впливу на ефективність операційної діяльності

На рисунку 1.3 репрезентовано систему факторів, що впливають на ефективність операційної діяльності. Класифікація представлених факторів є досить різноманітною, але здебільшого їх поділяють на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори – це ті фактори, які впливають на ефективність діяльності опосередковано, тобто не залежать від діяльності підприємства, але суттєво можуть впливати на його результативність. До них відносять: кон'юнктура ринку, інфляція в країні, умови транспортування товарів, ціни, тарифи, ставки на матеріальні витрати і послуги інших підприємств, природні умови, конкуренція на ринку товарів, рівень цін на споживчі матеріально-сировинні і паливно-енергетичні ресурси тощо;

Внутрішні фактори безпосередньо залежать від виробничої діяльності підприємства. До них відносять: обсяг виробництва та кількість реалізованих товарів; рівень ціни закупівлі товарів і величини витрат; компетентність керівництва та менеджерів, продуктивна робота працівників; продуктивність діючих основних фондів; конкурентоспроможність продукції; стан і ефективність виробничого і фінансового планування; цінова політика тощо. В свою чергу внутрішні фактори поділяють на виробничі та невиробничі фактори.

Невиробничі фактори в основному стосуються комерційної діяльності підприємства, що забезпечує постачальну, збутову діяльність, а також характеризують природоохоронну діяльність та соціальні умови праці.

Виробничі фактори характеризують наявність і використання основних фондів, матеріальних та трудових ресурсів. Ці фактори поділяють на екстенсивні та інтенсивні.

Екстенсивні виробничі фактори впливають на величину прибутку підприємства через кількісні покращення та включають зміну: обсягу виробничих ресурсів (обсяг основних засобів, чисельність працюючих, величина товарно-матеріальних запасів); непродуктивне використання ресурсів (втрати продукції через брак та відходи);

Інтенсивні фактори здійснюють свій вплив через якісні зміни: ефективність використання ресурсів (підвищення продуктивності обладнання,

кваліфікації працівників, впровадження прогресивних технологій, прискорення оборотності оборотних коштів).

Тож, виходячи з вище наведеного можна виділити, що вагомий вплив на ефективність операційної діяльності підприємства виявляють як інтенсивні, так і екстенсивні фактори. Інтенсивні виробничі фактори забезпечують зростання прибутку саме за рахунок вдосконалення якісних характеристик основних засобів, матеріальних та трудових ресурсів, а також поліпшення їх функціонування, тим самим сприяє продуктивності процесу виробництва на підприємстві. Екстенсивні виробничі фактори підвищують прибутковість підприємства за рахунок збільшення чисельності персоналу та обсягу предметів, засобів праці. Ці фактори відіграють важливу роль у процесі операційної діяльності, оскільки, виступають тими рушійними силами, що стимулюють продуктивне виробництво.

В процесі розвитку підприємства фактори суттєво впливають на ефективність його діяльності. Непостійність зовнішніх та внутрішніх факторів може привести до ймовірності збитків або навіть банкрутства підприємства. Тому є необхідним розроблення та запровадження методичних підходів оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства, що дозволить формувати певну систему методів, з метою підвищення якості управлінських рішень, від яких і буде залежати продуктивність операційної діяльності підприємства та його функціонування в цілому.

1.3. Методичні підходи оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства

Економічна оцінка та діагностика ефективності операційної діяльності підприємств передбачає використання ряду методичних підходів, при яких диференціація, критерії та показники визначають адекватність результатів з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Сутність поняття «ефективність» є досить неоднозначним і в наукових працях трактується по-різному. Здебільшого науковці тлумачать ефективність, як економічну категорію. Тому наукові підходи щодо визначення ефективності саме з такої позиції (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Наукові підходи щодо визначення терміну «ефективність»

Автор	Визначення
1	2
Кравченко Х. В.	Ефективність є мірою, здатною приносити корисний ефект [13].
Череп А. В.	Ефективність – максимальна вигода, яку можна отримати при мінімальних затратах в процесі економічної діяльності з урахуванням додаткових умов, які мають місце в момент визначення ефективності відповідного господарського заходу [10].
Мочерний С.В.	Ефективність – це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат.
Ємець Ю. Г.	Ефективність – це характеристика можливостей підприємства, його здатність діяти з визначеним рівнем результативності [11].
Говорушко Т. А.	Ефективність являє собою узагальнюючий показник, форму виробничих відносин, який в «сукупності характеризує економічний лад у цілому» [12].
Білецька К.Ю.	Ефективність в будь-якому разі є відношення отриманих результатів до понесених витрат, тобто це ефективність понесених минулих витрат [15].
Літвінова В. О.	Ефективність – здатність системи (процесу) функціонувати на умовах забезпечення мінімально можливих витрат або максимально можливого результату в досліджуваному часовому періоді [9].

Узагальнюючи зазначені наукові підходи можна сформулювати поняття категорії «ефективність операційної діяльності». Це максимальна вигода, яка досягається при відношенні величини отриманого результату до затраченої кількості матеріальних ресурсів, що забезпечили цей результат. Ресурси, що використовуються в процесі виробництва проявляються у формі витрат. Ресурси, вже одержані на виході виробничого процесу (готова продукція та послуги), забезпечують отримання максимального прибутку для підприємства.

Для забезпечення ефективності операційної діяльності сучасних умовах необхідним є планування операційної діяльності, що повинно відповідати

триконтурній системі управління, яка охоплює стратегічний, поточний та оперативний рівні [33] (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Система планування ефективності операційної діяльності

Вид планування	Період планування	Зміст планів
Стратегічне	3-5 років	Стратегічна карта операційної діяльності; збалансована система показників операційної діяльності
Поточне	1 рік, по кварталах	План доходів операційної діяльності; план витрат з операційної діяльності
Оперативне	1 місяць	Бюджети операційної діяльності

У процесі стратегічного планування, періодом 3-5 років, формується стратегічна карта та збалансована система ключових показників операційної діяльності. На рівні поточного планування операційної діяльності будується план доходів та витрат, що розрахований на рік (з розбивкою по кварталах). Розробка оперативного плану передбачає побудову бюджетів окремих процесів операційної діяльності та підлаштовуються вже наявні бюджети під певні зміни.

Планування ефективності операційної діяльності починається з побудови стратегічної карти, рекомендована форма запропонована Архіповим В. М. (рис.1.4).

На рисунку 1.4 представлено підвищення ефективності операційної діяльності, що передбачає зростання доходу, скорочення тривалості операційного циклу та зменшення частки операційних витрат. Підвищення рівня мотивації працівників впливає на оптимізацію основних бізнес-процесів, оскільки правильно вмотивовані працівники працюють більш ефективно, відповідальніше ставляться до своїх посадових обов'язків, що підвищує якість виконання роботи та її внесок у загальний результат операційної діяльності [33].

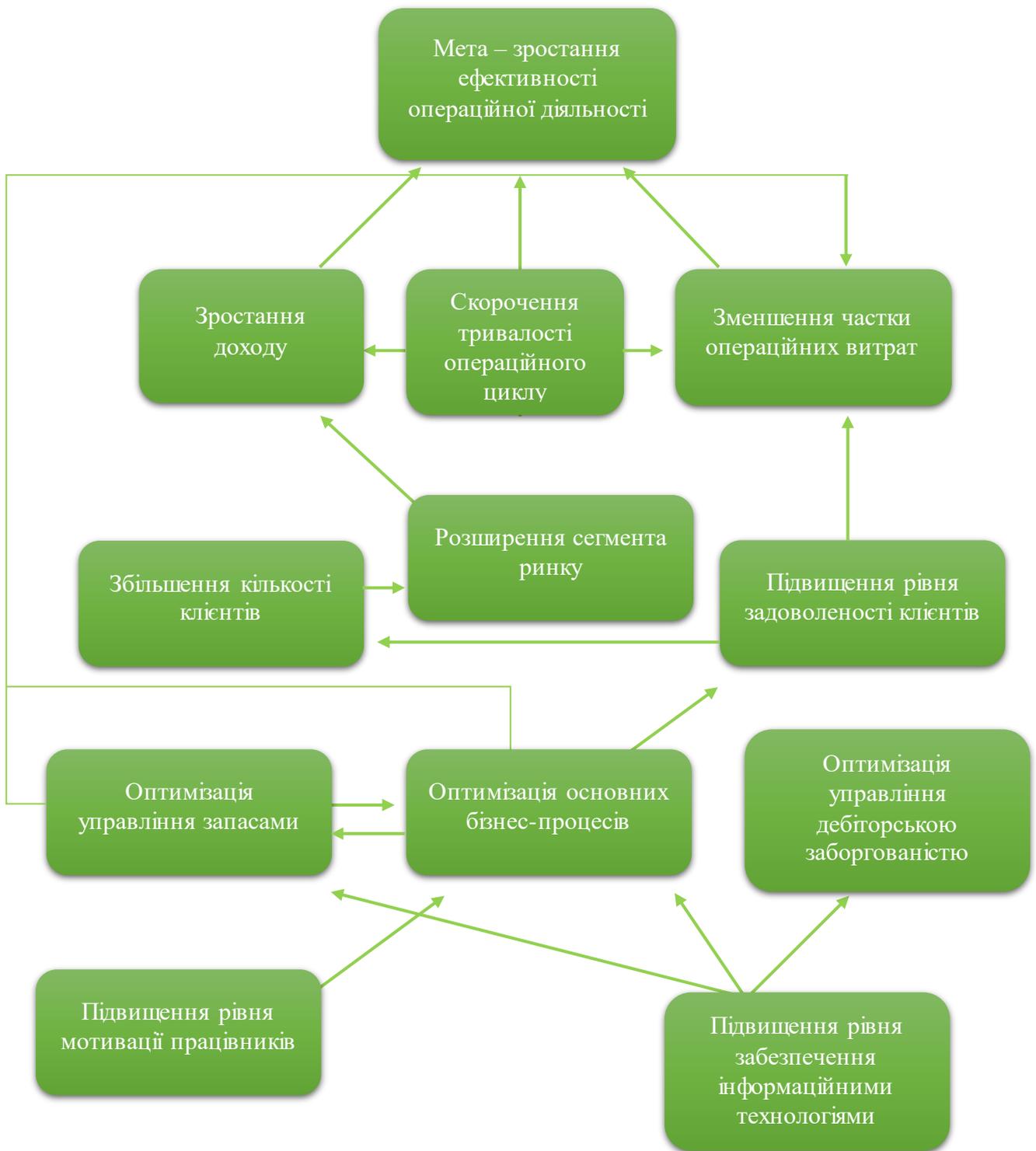

Рис. 1.4. Стратегічна карта цілей операційної діяльності

Підвищення рівня забезпечення інформаційними технологіями дозволить здійснювати оптимізацію управління запасами, дебіторською заборгованістю, а також оптимізувати основні бізнес процеси. Своєю чергою, оптимізація

основних процесів операційної діяльності позитивно впливає на тривалість операційного циклу. Напрямки оптимізації управління дебіторською заборгованістю та оптимізація основних бізнес-процесів приведуть до більш якісного обслуговування клієнтів, та, можливо, дозволять запропонувати їм кращі умови здійснення платежу за придбані товари, що однозначно позитивно вплине на рівень задоволеності клієнтів. Це приведе до збільшення кількості клієнтів, які оберуть саме це підприємство. Таким чином, підприємство в перспективі збільшить сегмент ринку, який займає [33].

Головний показник ефективності операційної діяльності є тривалість операційного циклу підприємства. Оскільки чим менше тривалість, тим ефективніше працює підприємство, що забезпечує отримання більшого доходу та прибутку при залученні незмінного обсягу фінансових ресурсів. Виходячи з цього доцільно розглянути запропонований підхід до вивчення факторів формування тривалості операційного циклу та їх систематизація за рівнями впливу (таблиця 1.6).

Таблиця 1.6

Система стратегічних цілей операційної діяльності підприємства

Складова	Мета	Завдання	Показник, що характеризує досягнення цілі
1	2	3	4
Результати	Максимізувати операційний прибуток	Зростання доходу від реалізації	Обсяг доходу від реалізації продукції
		Зменшення операційних витрат	Рівень операційних витрат
Клієнти	Розширення сегмента ринку	Збільшення кількості клієнтів	Кількість клієнтів (чеків)
		Підвищення рівня задоволеності клієнтів	Частка відвідувачів, що зробили покупку

Продовження табл. 1.6

1	2	3	4
Внутрішні бізнес-процеси	Скорочення тривалості операційного циклу	Оптимізація управління запасами	Тривалість оборотності запасів
		Оптимізація витрат по основних бізнес- процесах	Рівень витрат процесу; тривалість процесу
		Оптимізація управління дебіторською заборгованістю	Рівень дебіторської заборгованості; термін інкасації дебіторської заборгованості
Навчання та розвиток	Підвищення рівня продуктивності праці	Підвищення рівня мотивації працівників	Товарооборот на одиницю операційного персоналу
		Задоволення персоналу робочим місцем	Плинність кадрів, задіяних в операційній діяльності

Вищезазначені напрями є надзвичайно важливими підсистемами управління операційною діяльністю підприємства, така сконцентрованість управлінських зусиль, суттєво обмежує наявний арсенал підвищення ефективності операційної діяльності підприємства роздрібної торгівлі [33].

Ефективність операційної діяльності є однією з головних категорій ринкової економіки, яка безпосередньо пов'язана з досягненням кінцевої мети розвитку суспільного виробництва в цілому і кожного підприємства окремо [15].

Головною метою для більшості підприємств є здатність забезпечити ефективність його операційної діяльності, оскільки, лише прибуткове підприємство здатне нарощувати свою вартість. Але в умовах конкурентного середовища, при нестабільних умовах господарювання, у підприємства виникають труднощі щодо забезпечення ефективності його основної діяльності. Розвиток концепцій ефективності дає змогу віднайти нові важелі управління підприємствами, які сприятимуть якісному зростанню результатів їхньої діяльності та забезпечать виживання підприємств в мінливому конкурентному середовищі [14]. При цьому особливо актуальним питанням є розгляд наукових підходів щодо класифікації ефективності операційної діяльності. Ґрунтовний

підхід до вивчення цього питання дасть змогу підвищити економічний розвиток та репутацію підприємства.

Доцільно розглянути систематизовану класифікацію видів ефективності операційної діяльності, що запропонована Архіповим Н. М. (рис. 1.5).

Оскільки операційна діяльність підприємства має багато компонентів та індивідуальну специфіку на кожному підприємстві, ефективність операційної діяльності є показником багатокомпонентним [14].

Науковці в своїх працях приділяють велику увагу дослідженню класифікації видів ефективності підприємства, оскільки, операційна діяльність будь-якого підприємства визначається складною сукупністю операцій та ресурсів.

Так, М.В. Братанич пропонує класифікувати ефективність за рівнем об'єкта господарювання та виокремлює ефективність економіки загалом, галузі, об'єднання підприємств, підприємства, структурного підрозділу підприємства, виробництва окремих видів продукції [14].

С.Ф. Покропивний та М.В. Братанич пропонують класифікацію ефективності за наслідками (або видом) отриманих результатів, виокремлюючи економічну ефективність, соціальну ефективність та соціально-економічну ефективність [14].

Т.А. Говорушко та О.М. Сенічкіна класифікують ефективність за стадією руху авансованої в ресурси вартості та виділяють ефективність використання застосовуваних ресурсів та ефективність використання спожитих ресурсів [14].

Використовуючи модель бізнес-процесів підприємства торгівлі, запропоновану Г.В. Ситник, автор Архіпов Н. М. пропонує виокремлювати ефективність дослідження ринку; ефективність закупівельної діяльності; ефективність транспортування товарів; ефективність зберігання товарів; ефективність реалізації товарів. Виокремлення таких видів ефективності дасть змогу досліджувати «вузькі місця» в реалізації окремих процесів, зокрема простої в роботі, недостатні (або надлишкові) потужності або кількість персоналу, непродуктивні окремі операції [14].

Рис. 1.5. Класифікація видів ефективності операційної діяльності

Аналіз наукових підходів до порядку проведення оцінювання ефективності операційної діяльності дозволив виокремити наступні етапи (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Етапи оцінювання ефективності операційної діяльності

Головною метою здійснення оцінювання ефективності операційної діяльності є забезпечення ефективності операційної діяльності та виявлення можливості її подальшого розвитку.

Основним завданням оцінювання ефективності операційної діяльності є визначення основних методичних підходів до оцінки ефективності операційної діяльності. Що дасть змогу сформувати певну систему методів та критеріїв оцінки, яка сприятиме зростанню результатів діяльності, зростанню прибутку та конкурентоспроможності підприємства.

Перший етап оцінювання ефективності операційної діяльності передбачає аналіз доходів та витрат операційної діяльності підприємства з використанням такого методичного інструментарію як: горизонтальний (трендовий) аналіз (полягає у порівнянні кожної позиції звітності з аналогічною позицією

попереднього періоду), вертикальний (структурний) аналіз (визначає структуру фінансових показників з виявом впливу кожної позиції звітності на результат у цілому), порівняльний (просторовий) аналіз (ґрунтується на порівнянні значень окремих груп аналогічних фінансових показників між собою).

На другому етапі оцінювання ефективності операційної діяльності відбувається розрахунок показників рентабельності операційної діяльності, зокрема таких як: рентабельність активів, рентабельність основних виробничих фондів, рентабельність продукції, рентабельність продажу, чиста рентабельність витрат, рентабельність операційних витрат, рентабельність іншої операційної діяльності та валова рентабельність. Зазначені показники дозволяють визначити рівень результативності операційної діяльності [22, 23].

Формули розрахунку та економічний зміст показників рентабельності операційної діяльності підприємства представлено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Показники рентабельності операційної діяльності підприємства

Показник	Формула розрахунку та умовні позначення	Економічний зміст
1	2	3
Рентабельність активів, %	$R_a = \frac{ОП}{Асер.} * 100\%$, де ОП – операційний прибуток, тис. грн.; Асер. – середньорічна вартість активів, тис. грн.	Показує скільки операційного прибутку припадає на 1 грн. активів.
Рентабельність продажу, %	$R_{продажу} = \frac{ОП}{ВР} * 100\%$, де ВР – виручка від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, тис. грн.	Визначає скільки операційного прибутку припадає на одиницю виручки від реалізованої продукції.
Рентабельність операційних витрат, %	$R_{ов} = \frac{ВП}{Вврп} * 100\%$, де Вврп - сукупні витрати на виробництво і реалізацію продукції, як сума собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат та витрат на збут, тис. грн	Показує, скільки валового прибутку припадає на 1 грн. операційних витрат, що пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції.

Продовження табл. 1.7

1	2	3
Рентабельність продукції, %	$R_{пр} = \frac{ОП}{Ввпр} * 100\%$,	Визначає скільки операційного прибутку припадає на одиницю операційних витрат пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції.
Рентабельність основних виробничих фондів, %	$R_{овф} = \frac{ОП}{ОВФ_{сер}} * 100\%$, де ОВФсер – середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	Рентабельність основних виробничих фондів визначає скільки прибутку припадає на одиницю основних засобів підприємства.
Валова рентабельність, %	$R_{валова} = \frac{ВП}{ВР} * 100\%$, де ВП - валовий прибуток, тис. грн.	Визначає частку валового прибутку в обсязі чистого доходу (виручки) від реалізації продукції.

Третій етап передбачає здійснення факторного аналізу валового прибутку: досліджується вплив на зміну валового прибутку таких факторів, як ціна продукції, обсяг виробництва, структура продукції, рівень та структура витрат.

Факторний аналіз валового прибутку підприємства варто розпочати з розрахунку загальних змін у його валовому прибутку:

$$\Delta ВП = ВП_1 - ВП_0 \quad (1.1)$$

Вплив факторів визначається за допомогою основних формул:

1. Розрахунок впливу зміни відпускних цін на реалізацію продукції:

$$\Delta ВП_1 = ВП_1 - ВП_{1,0} \quad (1.2)$$

2. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції під час оцінювання за базовою собівартістю має такий вигляд:

$$\Delta ВП_2 = ВП_0 * (K_1 - 1), \quad (1.3)$$

$$\text{де, } K_1 = \frac{C_{1,0}}{C_0}. \quad (1.4)$$

3. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції, що зумовлені змінами в структурі продукції:

$$\Delta ВПЗ = ВП0 * (K2 - K1), \quad (1.5)$$

$$\text{де } K2 = \frac{ЧД_{1,0}}{ЧД_0}. \quad (1.6)$$

4. Розрахунок впливу на прибуток економії від зниження собівартості продукції:

$$\Delta ВП4 = C_{1,0} - C1 \quad (1.7)$$

5. Розрахунок впливу на прибуток зміни собівартості продукції за рахунок структурних зрушень в обсязі продукції:

$$\Delta ВП5 = C0 * K2 - C_{1,0} \quad (1.8)$$

Розрахунок загального впливу факторів на валовий прибуток здійснюється за формулою:

$$\Delta ВП = ВП1 + \dots + ВП5 \quad (1.9)$$

На четвертому етапі доцільно провести СVP-аналіз, на основі якого здійснюється обґрунтування обсягів виробництва та цінової політики суб'єкта господарювання.

Завдяки СVP-аналізу можна вирішити такі питання:

– який обсяг виробництва необхідний для забезпечення окупності всіх витрат?

– скільки потрібно реалізувати продукції для одержання планового прибутку?

– як зміниться величина операційного прибутку якщо знизити ціни продукції та збільшити обсяг продажу?

– чи являється беззбитковою діяльність підприємства?

– чи збільшиться рентабельність підприємства після впровадження на ринок нової продукції?

Складовими CVP-аналізу є такі показники: поріг рентабельності, валова маржа (маржинальний дохід), запас фінансової стійкості, операційний важіль (операційний леверидж).

Поріг рентабельності – це такий обсяг виробництва й реалізації продукції, за яких підприємство вже не має збитків, але ще не має і прибутку. Поріг рентабельності (точка беззбитковості) визначається за формулою:

$$Q_p = \frac{F}{ПВ_{вм}}, \quad (1.10)$$

де Q_p – поріг рентабельності; F – сума фіксованих (постійних) витрат;

$ПВ_{вм}$ – питома вага валової маржі в сумарних операційних доходах.

Валова маржа (маржинальний дохід) – це різниця між сумарними операційними доходами та змінними витратами. За своєю структурою валова маржа визначається як сума постійних витрат і операційного прибутку підприємства.

$$ВМ = СОД - ЗВ \text{ або } ВМ = F + ОП, \quad (1.11)$$

де $ВМ$ – валова маржа підприємства;

$СОД$ – сумарні операційні доходи підприємства;

$ЗВ$ – сума змінних витрат;

$ОП$ – операційний прибуток підприємства.

Запас фінансової стійкості – це зона виробничо-комерційної діяльності, в межах якої формується операційний прибуток підприємства. Розраховується за формулою:

$$\text{ЗФС} = \text{СОД} - \text{Qp}. \quad (1.12)$$

Відповідно операційний прибуток, що формується в зоні запасу фінансової стійкості, визначається таким чином:

$$\text{Оп} = \text{ЗФС} * \text{ПВвм} \quad (1.13)$$

Операційний важіль (операційний леверидж) – показник, що характеризує структуру валової маржі. Розраховується за формулою:

$$\text{ОВ} = \frac{\text{ВМ}}{\text{Оп}} \quad (1.14)$$

За величиною операційного важеля визначається рівень підприємницького ризику діяльності підприємства.

Вище зазначені етапи будуть використані для оцінювання ефективності операційної діяльності, які дозволяють визначити її результативність, залежність фінансових результатів від обсягів операційних витрат та обсягів виробництва і реалізації товарів, що сприятиме пошуку найбільш вигідного співвідношення між змінними витратами ціною та обсягом продажу. Проведення факторного аналізу валового прибутку підприємства дозволить визначити зміну його обсягу під впливом таких факторів як: ціна реалізації цін на продукцію, обсягу виробництва, структури продукції, рівня та структури витрат.

Перелічені методи оцінювання ефективності операційної діяльності можна доповнювати інструментарієм SWOT-аналізу, PEST-аналізу, кореляційно-регресійного аналізу, XYZ-методу, ABC-методу, нормативного методу, діаграми Парето, методу оцінки ефективності бізнес-процесів, методу КРІ тощо [28].

Отже, в результаті проведеного дослідження було визначено зміст та характерні особливості операційної діяльності. Аналіз наукових підходів дозволив ґрунтовно розкрити сутність поняття «операційна діяльність». Операційна діяльність підприємства визначена головною складовою господарської діяльності, яка пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг). Грошовий потік від операційної діяльності формує основну частину доходу підприємства та є головним показником достатності грошових коштів для погашення своїх зобов'язань, виплату дивідендів та підтримання ефективності підприємства. На основі аналізу та узагальнення наукових підходів систематизовано фактори впливу на ефективність операційної діяльності. Встановлено, що вагомими факторами впливу на величину операційного прибутку є внутрішні фактори, які безпосередньо стосуються виробничого процесу на підприємстві. Мають значний вплив на прийняття управлінських рішень, раціональне використання матеріально-технічних ресурсів, підвищення цінової політики, ефективності виробничого та фінансового планування, конкурентоспроможності продукції. За допомогою наукових підходів було визначено напрями підвищення ефективності операційної діяльності шляхом триконтурної системи управління, яка охоплює стратегічний, поточний та оперативний рівні. А також розглянуто методичні підходи оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства, що були використані для оцінювання ефективності операційної діяльності, які дозволяють визначити її результативність.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

2.1. Загальна характеристика операційної діяльності та майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Приватне акціонерне товариство «Миргородський завод мінеральних вод» (МЗМВ) – провідний вітчизняний виробник з багаторічним досвідом роботи. Підприємство оснащено найсучаснішим обладнанням, сертифіковане за міжнародними стандартами, тому є одним з передових у вітчизняній галузі [16].

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» займається такими видами економічної діяльності:

- 1) виробництвом мінеральних вод та інших питних вод, розлитих у пляшки;
- 2) збір, очищення та постачання води;
- 3) оптова торгівля напоями;
- 4) торгівля напоями в спеціалізованих магазинах;
- 5) діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах.

Основні види продукції Приватного акціонерного товариства «Миргородський завод мінеральних вод»:

1) мінеральна вода «Миргородська» – це природна мінеральна вода, яка має солонуватий смак та помірний рівень мінералізації (2,5-3,2 г/л). Видобувається з широко відомого Миргородського родовища мінеральних вод, із свердловини глибиною 701,5 метрів [16];

2) мінеральна вода «Миргородська Лагідна» – це природна мінеральна столова вода для споживачів, що віддають перевагу мінеральним водам з легким смаком. Вона має помірний рівень мінералізації (0,4-0,7 г/л) та легкий смак [16];

3) «АкваЛайф» – це негазована питна вода для повсякденного споживання;

4) «Аква Няня» – питна очищена негазована вода з низькою мінералізацією для дітей з перших днів життя [16].

Рис. 2.1. Асортимент продукції ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Основним ринком збуту продукції підприємства є Україна – 99,9 %. Генеральними дистриб'юторами та основними клієнтами є ПрАТ «Індустріальні та дистрибуційні системи» та ТОВ «ІДС Аква Сервіс» [19].

Конкуренція у галузі виробництва мінеральних та питних вод досить висока. Але в супереч всьому ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» є лідером галузі на протязі багатьох років як за обсягами виробництва, так і за інноваціями. Особливість продукції полягає у хіміко-фізичних властивостях вод, що є сировиною продукції, а також високими стандартами виробництва на підприємстві [19].

В рамках проведення аналізу операційної діяльності варто провести оцінювання майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Майно – це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується призведе до надходження економічних вигод в майбутньому. У складі майна виділяють оборотні (мобільні, поточні) і необоротні (імобілізовані) активи. Майно підприємства може бути використано у внутрішньому обороті або поза його межами, тобто імобілізованим в дебіторську заборгованість, вкладеним в цінні папери або залученням в оборот інших підприємств у вигляді інвестицій [20, с.73].

Методика аналізу майна підприємства наступна:

- аналіз структури, динаміки та структурної динаміки майна;
- аналіз виробничого потенціалу;
- аналіз складу і динаміки необоротних активів;
- аналіз складу та динаміки оборотних активів;
- аналіз джерел майна;
- аналіз ефективності використання майна;
- складання аналітичного висновку проведеного аналізу.

В процесі аналізу майна підприємства використовують прийоми горизонтального (визначають абсолютні та відносні зміни різних статей балансу) та вертикального аналізу (визначають питому вагу окремих статей та їх змін).

Аналіз динаміки змін статей балансу і визначення його структури, ґрунтується на основі побудови агрегованого балансу за 2018-2020 рр. (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Агрегований баланс ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Актив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-)		Темп зростання 2019/2018, %	Відхилення (+,-)		Темп зростання 2020/2019, %
	2019/2018		2020/2019									
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Необоротні активи (1095)	159680,00	56,68	133080,00	31,90	126839,00	38,04	-26600,00	-24,78	83,34	-6241,00	6,15	95,31
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	155168,00	55,08	127826,00	30,64	120845,00	36,25	-27342,00	-24,44	82,38	-6981,00	5,61	94,54
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	312,00	0,11	312,00	0,07	0,00	0,00	0,00	-0,04	100,00	-312,00	-0,07	0,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	4200,00	1,49	4791,00	1,15	5851,00	1,75	591,00	-0,34	114,07	1060,00	0,61	122,12
1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0,00	0,00	151,00	0,04	143,00	0,04	151,00	0,04	-	-8,00	0,01	94,70
2. Оборотні активи (1195)	122051,00	43,32	284132,00	68,10	206563,00	61,96	162081,00	24,78	232,80	-77569,00	-6,15	72,70
2.1. Запаси (1100+1110)	35843,00	12,72	27401,00	6,57	34622,00	10,38	-8442,00	-6,15	76,45	7221,00	3,82	126,35
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+1155)	84034,00	29,83	238828,00	57,24	148282,00	44,48	154794,00	27,42	284,20	-90546,00	-12,77	62,09
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	1114,00	0,40	17903,00	4,29	23659,00	7,10	16789,00	3,90	1607,09	5756,00	2,81	132,15
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	1060,00	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	-1060,00	-0,38	0,00	0,00	0,00	-
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
Всього майна (1300)	281731,00	100,00	417212,00	100,00	333402,00	100,00	135481,00	0,00	148,09	-83810,00	0,00	79,91
ПАСИВ												
1. Власний капітал (1495)	257587,00	91,43	325608,00	78,04	303857,00	91,14	68021,00	-13,39	126,41	-21751,00	13,09	93,32
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	0,00	0,00	1006,00	0,24	2142,00	0,64	1006,00	0,24	-	1136,00	0,40	212,92
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	24144,00	8,57	90598,00	21,72	27403,00	8,22	66454,00	13,15	375,24	-63195,00	-13,50	30,25
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	8153,00	2,89	11280,00	2,70	12768,00	3,83	3127,00	-0,19	138,35	1488,00	1,13	113,19
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,00	-
Всього капіталу (1900)	281731,00	100,00	417212,00	100,00	333402,00	100,00	135481,00	0,00	148,09	-83810,00	0,00	79,91

За результатами проведеного аналізу структури і динаміки майна ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки, встановлено, що загальна величина активу за 2018 рік становить 281731 тис. грн. Найбільшу частку у структурі займають необоротні активи, а саме: основні засоби і нематеріальні активи та відстрочені податкові активи. У 2019 році сума активів збільшилася до 417212 тис. грн. При цьому у структурі переважають оборотні активи, зміни у структурі активів відображаються за рахунок зростання вартості грошових коштів та їх еквівалентів. Вартість майна в 2020 році зменшилася до 333402 тис. грн. Структуру активів відображено на рисунку 2.2.

Рис. 2.2. Структура та динаміка активів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Порівнюючи показники необоротних активів за 2018-2019 роки, було виявлено зменшення суми в 2019 році на 24,78 % або на 26600 тис. грн., в 2020 році сума необоротних активів зменшилась на 6,15 % або на 6241 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком. Тенденція до зменшення показників вказує, що об'єкти основних засобів і нематеріальних активів вилучались з необоротних активів, внаслідок продажу чи непридатності до роботи, через знос та старіння обладнання.

У 2018 році вартість оборотних активів становила 122051 тис. грн., у 2019 році вартість збільшилася на 24,78 % до 284132 тис. грн. Зростаюча тенденція зумовлена зростанням вартості дебіторської заборгованості за товари і послуги. Показник за 2020 рік в порівнянні з 2019 роком зменшився на 77569 тис. грн. або на 6,15 %, що свідчить про зростання потреби підприємства у фінансових ресурсах.

Структуру джерел фінансування ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018 – 2020 рр. відображено на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Структура та динаміка пасиву ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки

Встановлено, що сума власного капіталу у 2019 році має тенденцію до зростання на 68021 тис. грн. або на 13,39 %, а у 2020 порівняно з 2019 роком показник зменшився на 21751 тис. грн. або на 13,09 %. Головною причиною зменшення власного капіталу за 2020 рік є наявність непокритих збитків, які становлять меншу суму ніж в 2019 році.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення в 2018 році були повністю відсутні або погашені, а вже в 2019 році цей показник становив

1006 тис. грн. так і в 2020 році відбулось зростання довгострокових зобов'язань на 1136 тис. грн. або на 0,40 %.

Поточні зобов'язання і забезпечення в 2019 році в порівнянні з 2018 роком зросли на 13,15 %. або на 66454 тис. грн., що було спричинено зростанням кредиторської заборгованості за товари та послуги, а в 2020 році відносно 2019 року зменшились на 63195 тис. грн. або на 13,5 %.

Складання агрегованого балансу дало змогу оцінити загальний фінансовий стан підприємства. При цьому було виявлено деякі «хворі» статті балансу. На підприємстві визначено значні темпи зростання дебіторської заборгованості, що в 2019-2020 рр. перевищують більше ніж 40 % від суми оборотних активів. Це негативно впливає на фінансовий стан підприємства і може свідчити про вилучення коштів з обороту та сповільнення фінансового циклу.

2.2. Аналіз ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз ділової активності дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів підприємства. Таким чином можна об'єктивно оцінити результативність операційної діяльності суб'єкта господарювання та визначити перспективи його розвитку. Від об'єктивності та точності оцінки й оптимізації ділової активності підприємства залежить якість важливих та відповідальних управлінських рішень, які дають змогу не пристосовуватися до змін на ринку, а активно реагувати та впливати на ринкову ситуацію, що постійно змінюється [31].

Аналіз ділової активності підприємства – це системна оцінка ефективності використання суб'єктом господарювання своїх ресурсів задля досягнення позитивних результатів та створення сприятливого інвестиційного клімату, а також підтримання стабільного фінансового стану та забезпечення постійного розширення й росту обсягів виробництва, реалізації [20, с.268].

При аналізі ділової активності підприємства основним є оцінка ефективності використання активів.

Ефективність ділової активності на рівні підприємства визначається за допомогою коефіцієнтів оборотності.

Тож, аналіз стану ділової активності ПрАТ «Миргородський вод мінеральних вод» 2018-2020 рр. представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Коефіцієнти оборотності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт оборотності активів, грн/грн	3,26	2,48	1,59	76,11	64,09
2. Тривалість обороту оборотних активів, в днях	111	145	227	131,39	156,03
3. Коефіцієнт ефективності використання ресурсів, грн/грн	0,14	0,28	0,13	202,31	457,15
4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, грн/грн	4,37	3,11	2,01	71,13	64,57
5. Тривалість оборотів дебіторської заборгованості, в днях	82	116	179	140,59	154,86
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, грн/грн	9,86	9,87	7,86	100,07	79,66
7. Тривалість оборотів кредиторської заборгованості, в днях	36	36	46	99,93	125,53
8. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, грн/грн	13,69	15,96	12,57	116,64	78,72

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
9. Тривалість обороту матеріальних запасів, в днях	26	23	29	85,73	127,03
10. Період обороту власного капіталу, в днях	190	209	291	109,76	139,09

Коефіцієнт оборотності поточних активів протягом 2018-2020 рр. показує тенденцію до зниження. Зменшення показника оборотності вказує на те, що можливо оборотні активи використовуються недостатньо ефективно на даному підприємстві, а також сповільнюється за рахунок накопичення суми дебіторської заборгованості. Тривалість обороту оборотних активів починаючи з 2018 по 2020 рік збільшується через тенденцію до зниження коефіцієнта оборотності поточних активів. Головною причиною може бути накопичення суми дебіторської заборгованості, що призводить до збільшення тривалості обороту протягом 2018-2020 досліджуваних років.

Коефіцієнт ефективності використання ресурсів в 2019 році показує тенденцію до зростання, що спричинено збільшенням суми активів та чистого прибутку і в 2020 році значне зменшення відбулося через зменшення вартості активів та чистого прибутку.

З кожним роком показник оборотності дебіторської заборгованості має тенденцію до зменшення. Для того щоб збільшити кількість оборотів коефіцієнта можливим буде запровадити ефективнішу політику управління дебіторською заборгованістю. Тенденція до збільшення тривалості дебіторської заборгованості спричинена через зменшення оборотності.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості протягом 2018-2019 років майже стабільний, а от в 2020 році спостерігається тенденція до зменшення, яка свідчить про зменшення швидкості оплати своїх зобов'язань. Тривалість оборотів кредиторської заборгованості протягом 2018-2019 рр. стабільна, що свідчить про ефективне управління підприємства кредиторською

заборгованістю. В 2020 році тривалість оборотів кредиторської заборгованості збільшується. Тенденція не є значною, проте, все ж вказує на зменшення платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів в 2019 році показує тенденцію до зростання, що свідчить про збільшення виробничого потенціалу підприємства. В 2020 році відносно 2019 року показник зменшився через зменшення обсягу виручки від реалізації. Тривалість обороту матеріальних запасів 2019 році зменшується, це свідчить про ефективне використання матеріальних ресурсів у відповідному році, а в 2020 році спостерігається тенденція до зростання тривалості обороту, що спричинено зменшенням коефіцієнта оборотності матеріальних запасів.

Поступова тенденція до зростання періоду обороту власного капіталу у 2018-2019 році виникла через збільшення суми виручки від реалізації, а в 2020 році через збільшення середньорічної суми власного капіталу.

Після проведених розрахунків показників оборотності доцільно буде відобразити зміну показників оборотності (рис. 2.4).

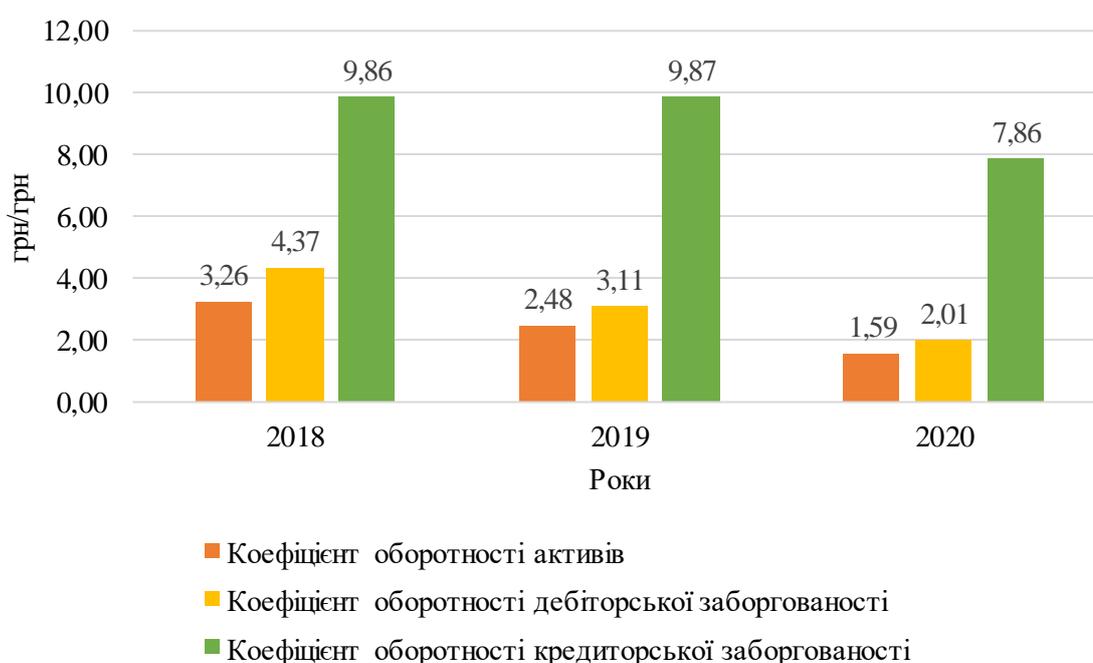

Рис. 2.4. Показники оборотності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Ділова активність підприємства визначається за допомогою «золотого правила» економіки підприємства.

$$T_{\text{пр}} > T_{\text{р}} > T_{\text{к}} > 100 \% \quad (2.1)$$

де $T_{\text{пр}}$ – темп зростання прибутку до оподаткування, %;

$T_{\text{р}}$ – темп зростання обсягу реалізації, %;

$T_{\text{к}}$ – темп зростання авансованого капіталу, %.

Потрібно здійснити перевірку виконання «золотого правила» економіки ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Перевірка виконання «золотого правила» економіки ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1. Темп зростання прибутку до оподаткування, %	257,97	293,10	36,85
2. Темп зростання обсягу реалізації, %	122,73	111,66	77,63
3. Темп зростання авансованого капіталу, %	105,95	148,09	79,91
Виконання «золотого правила»	$T_{\text{пр}} > T_{\text{р}} > T_{\text{к}} > 100 \%$	$T_{\text{пр}} > T_{\text{р}} > T_{\text{к}} > 100 \%$	$T_{\text{пр}} < T_{\text{р}} < T_{\text{к}} < 100 \%$

Після перевірки «золотого правила» економіки встановлено, що в 2018 році та 2019 умова виконується, оскільки темпи прибутку до оподаткування, темпи зростання обсягу реалізації, темпи зростання авансованого капіталу $> 100 \%$. В 2020 році, то умова правила не виконується, бо темпи прибутку до оподаткування, темпи зростання обсягу реалізації, темпи зростання авансованого капіталу $< 100 \%$. Така тенденція зумовлена меншими обсягами прибутку, реалізації та авансованого капіталу у звітному періоді.

Одним з найважливіших показників, що характеризують ділову активність підприємства, є тривалість операційного та фінансового циклу.

Тривалість операційного циклу – це показник, що показує скільки потрібно часу для перетворення запасів підприємства в грошову форму. Також можна сказати, що операційний цикл підприємства – це час між купівлею запасів та отриманням дебіторської заборгованості. Чим менше тривалість операційного циклу, тим вища ділова активність підприємства. Формула для обчислення операційного циклу виглядає так:

$$T_{\text{оц}} = T_{\text{одз}} + T_{\text{оз}}, \quad (2.2)$$

де $T_{\text{оц}}$ – тривалість операційного циклу, дні; $T_{\text{одз}}$ – тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, дні; $T_{\text{оз}}$ – тривалість одного обороту запасів, дні.

Додатковим показником тривалості операційного циклу, є кількість операційних циклів, що відбуваються на підприємстві за певний період часу. даний показник розраховується за формулою:

$$K_{\text{оц}} = T / T_{\text{оц}}, \quad (2.3)$$

де $K_{\text{оц}}$ – кількість операційних циклів, дні; T – тривалість періоду, дні.

Фінансовий цикл підприємства – період, який починається моменту оплати кредиторської заборгованості та закінчується у момент надходжень від покупців за продукцію. Формула для обчислення виглядає так:

$$T_{\text{фц}} = T_{\text{оц}} - T_{\text{окз}}, \quad (2.4)$$

де $T_{\text{фц}}$ – фінансовий цикл підприємства, дні; $T_{\text{окз}}$ – період погашення кредиторської заборгованості, дні.

Чим вищі значення фінансового циклу, тим більша потреба підприємства у грошових коштах для придбання виробничих оборотних коштів.

Розрахунок періодів обороту поточних активів та зобов'язань ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр. представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Період обороту поточних активів і зобов'язань

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+/-)	
				2019/2018	2020/2019
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис.грн.	449597	502001	389687	52404,00	-112314
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ДЗг), тис.грн.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Запаси (З), тис. грн.	35843	27401	34622	-8442,00	7221
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (КЗг), тис. грн.	10420	13279	6215	2859,00	-7064
Період обороту, дні:	-	-	-	-	-
1) дебіторської заборгованості	82	116	179	33	64
2) запасів	26	23	29	-4	6
3) кредиторської заборгованості	36	36	46	0	9
Операційний цикл (п. 1+ п. 2)	109	138	208	30	70
Фінансовий цикл (п.1 + п.2 - п.3)	72	102	162	30	60
Коц	3,31	2,60	1,73	-1	-1

Після проведеного аналізу виявлено, що тривалість операційного циклу у 2018 році становить 109 днів, у 2019 році – 138 днів, а в 2020 році 208 днів. Тенденція до збільшення тривалості операційного циклу зумовлена за рахунок збільшення оборотів дебіторської заборгованості. Щодо тривалості фінансового циклу, то у 2018 році становить 72 днів, в 2019 – 102 днів, а в 2020 році – 162 днів. В цьому випадку також можна сказати, що тенденція до зростання тривалості фінансового циклу відбулася за рахунок збільшення періоду оборотів дебіторської заборгованості. Така тенденція не є позитивною для підприємства тому, що великі обсяги дебіторської заборгованості гальмують прискорення циклів, що в свою чергу гальмують ефективність діяльності підприємства і відповідно його ділову активність.

Графічну інтерпретацію тривалості операційного та фінансового циклу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», а також зміну тривалості операційного та фінансового циклів представлена за такою схемою на рис. 2.3.

На основі результатів факторного аналізу, визначаємо суму вивільнених з обороту коштів за рахунок прискорення оборотності під впливом аналізованих факторів:

$$OK_{\overline{OA}}^{\text{вивільнені}} = \frac{ЧД}{360} * \Delta Toa(\overline{OA}) \text{ тис. грн.} \quad (2.4)$$

$$OK_{ЧД}^{\text{вивільнені}} = \frac{ЧД}{360} * \Delta Toa(ЧД) \text{ тис. грн.} \quad (2.5)$$

Сукупний вплив двох чинників на зміну економічного результату у зв'язку з прискоренням оборотних коштів складає:

$$OK_{\text{вивільнені}} = OK_{\overline{OA}}^{\text{вивільнені}} + OK_{ЧД}^{\text{вивільнені}}, \text{ тис. грн.} \quad (2.6)$$

Розрахунки основних показників використання оборотних активів і вплив факторів на економічний результат від прискорення оборотності представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки основних показників використання оборотних активів і впливу чинників на економічний результат від прискорення оборотності

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2019/2018		Відхилення (+,-) 2020/2019	
				У сумі гр.3-гр.2	Темп зростання, %, гр.3/гр.2*100 %	У сумі гр.4-гр.3	Темп зростання, %, гр.4/гр.3*100 %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	449597	502001	389687	52404	111,66	-112314	77,63
2. Середньорічні залишки активів, тис. грн.	138073	202563	245348	64490	146,71	42785	121,12
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів в оборотах (п1/п2)	3,26	2,48	1,59	-0,78	76,11	-0,89	64,09

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
4. Коефіцієнт закріплення оборотних активів (п2/п1)	0,31	0,40	0,63	0,10	131,39	0,23	156,03
5. Тривалість одного обороту оборотних активів, дн. (п2/п1*360)	111	145	227	34,71	131,39	81,39	156,03
6. Одноденний оборот, тис. грн. (п1/360)	1248,88	1394,45	1082,46	145,57	111,66	-311,98	77,63
7. Прискорення (-), сповільнення (+) оборотності, днів	-	-	-	35	-	81	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	52	-	31	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-17	-	51	-
8. Сума вивільнених (залучених) з обороту коштів за рахунок прискорення (-), сповільнення (+) оборотності, тис. грн.	-	-	-	43343,95	-	113498,06	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	64489,5	-	42785,00	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-21145,55	-	70713,06	-

На основі проведених розрахунків встановлено, що сума середньорічних залишків активів у 2018 році показник становить 132073 тис. грн. У 2019 році показник має тенденцію до зростання на 64489,5 тис. грн. У 2020 році середньорічні залишки активів становлять 245347,5 тис. грн., що в порівнянні з попереднім роком збільшилися на 42785 тис. грн. На збільшення суми вплинуло збільшення середньорічної суми оборотних активів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів в 2018 році складає 3,26 обороти. У 2019 році коефіцієнт зменшується через збільшення суми виручки від реалізації і при цьому дорівнює 2,48 обороти. У 2020 році все ще спостерігається тенденція до зменшення показника, що дорівнює 1,59 обороти. На такі зміни вплинуло як зменшення суми виручки від реалізації, так і збільшення суми середньорічних залишків.

Коефіцієнт закріплених оборотних активів збільшився з 0,31 грн/грн. у 2018 році, до 0,40 грн/грн. у 2019 році та до 0,63 грн/грн. у 2020 році. Позитивна тенденція викликана в першу чергу збільшенням вартості середньорічних залишків активів, це свідчить про збільшення витрат на виробництво 1 грн. реалізованої продукції.

Одноденний оборот виручки від реалізації в 2018 році – 1248,88 тис. грн, в 2019 спостерігається збільшення суми до 1394,45 тис. грн. за рахунок збільшення обсягу виручки від реалізації і в 2020 році зменшується до 1082,46 тис. грн., відповідно, через зменшення величини виручки від реалізації продукції. Вищенаведені показники дали змогу визначити, що за рахунок сповільнення оборотності на 35 і 81 днів у 2019 – 2020 рр. відповідно було вивільнено з обороту коштів 43343,95 тис. грн. та 113498,06 тис. грн. за рахунок зміни таких факторів як: середньорічні залишки активів, дохід від реалізації продукції.

Наступний етап буде включати в себе аналіз та оцінку ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Ліквідність підприємства – це його спроможність оперативно виявити резерви платіжних засобів, що необхідні для покриття всіх поточних зобов'язань по настанню терміну їх погашення. Аналіз ліквідності полягає в складанні та аналізу ліквідності балансу підприємства та розрахунку основних показників, що характеризують стан його ліквідності.

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки представлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Баланс ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»
2018-2020 роки

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Платіжний надлишок +,-		
								2018 рік	2019 рік	2020 рік
Група А1 Грошові кошти	1114	17903	23659	Група П1 Поточні зобов'язання Кредит. заборгов. за товари, роботи	24144	90598	27403	-23030	-72695	-3744
Група А2 Дебіторс. Заборгованість, Готова продукція	86344	239918	148988	Група П2 Короткострокові кредити банку	0	0	0	86344	239918	148988
Група А3 Виробничі запаси, незаверш. виробництво	33533	26311	33916	Група П3 Довгострокові зобов'язання	0	1006	2142	33533	25305	31774
Група А4 Необоротні активи	160740	133080	126839	Група П4 Власний капітал	257587	325608	303857	-96847	-192528	-177018
Баланс гр.1+2+3+4	281731	417212	333402	Баланс гр.1+2+3+4	281731	417212	333402	-	-	-

За даними ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом 2018-2020 рр. було отримано таке співвідношення груп активу та пасиву (рис. 2.6).

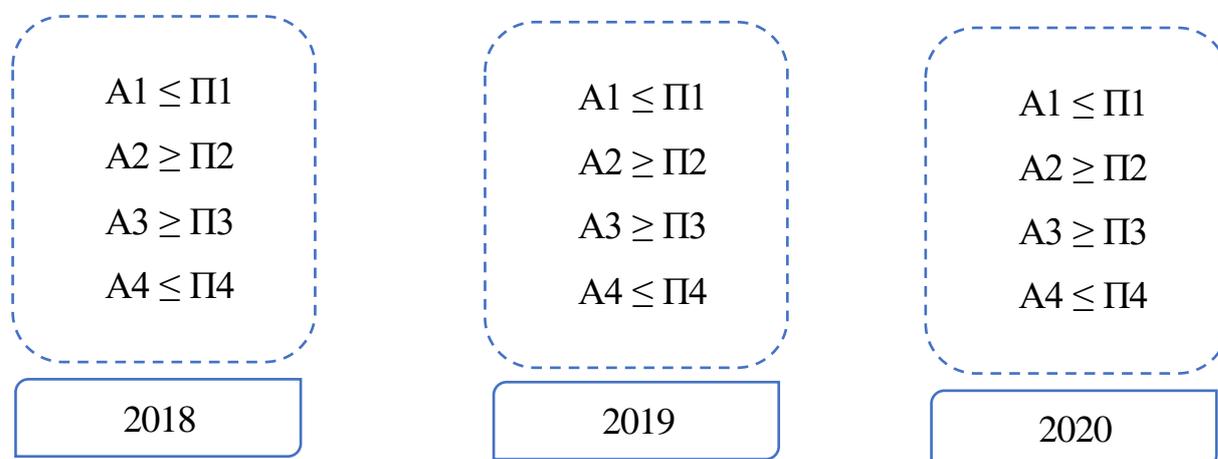

Рис. 2.6. Співвідношення груп пасиву та активу ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

В даному випадку, за 2018-2020 рр. баланс підприємства не абсолютно ліквідний тому, що група високоліквідних активів менше за короткострокові зобов'язання, це свідчить про недостатній обсяги суми грошових коштів підприємства для покриття свої термінових зобов'язань.

З огляду на вищезазначені розрахунки та співвідношення, можна зробити висновок, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним тому, що за досліджувані 2018-2020 роки група А1 високоліквідних активів менша ніж група П1 найбільш строкових зобов'язань. Це свідчить про те, що у підприємства недостатньо високоліквідних активів для негайного покриття поточних зобов'язань.

Далі потрібно провести розрахунок основних показників ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки., що представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Основні показники ліквідності

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1. Власний оборотний капітал, тис. грн.	97907	193534	179160	197,67	92,57
2. Коефіцієнт ліквідності (покриття), грн/грн	5,01	3,14	7,54	62,04	240,35
3. Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, грн/грн	3,62	2,85	6,30	77,62	221,39
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн/грн	0,05	0,20	0,86	428,28	436,91
6. Коефіцієнт забезпечення власний оборотними засобами, грн/грн	0,80	0,68	0,86	84,47	126,47
7. Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних запасів, грн/грн	1,39	0,29	1,40	20,91	483,70
8. Коефіцієнт ліквідності дебіт. заборгованості, грн/грн	3,58	2,65	5,44	74,05	205,31

Після проведеного аналізу коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» встановлено, станом на 2019 рік спостерігається тенденція до збільшення суми власного оборотного капіталу. На позитивну тенденцію вплинуло збільшення суми оборотних активів. У 2020 році виявлено незначну тенденцію до зменшення показника до 179160 тис. грн., на зниження вплинуло скорочення суми оборотних активів.

У 2018 році коефіцієнт ліквідності (покриття) знаходиться в межах нормативного значення і навіть перевищує його, що свідчить про платоспроможність підприємства. Коефіцієнт у 2019 році показує тенденцію до зменшення. Сума оборотних активів у 2019 році відносно попереднього року більша, але за рахунок збільшення зобов'язань у відповідному році, значення коефіцієнта зменшилось. У 2020 році прослідковується значна тенденція до зростання коефіцієнта. Показник у відповідному році значно перевищує нормативне значення. З одного боку, це дуже добре для діяльності підприємства, оскільки, це свідчить про його платоспроможність, а з іншого боку може спричинити зниження ефективності використання оборотних активів.

Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності в 2019 році прослідковується тенденція до зменшення показника. На таку тенденцію вплинуло зниження суми виробничих запасів і збільшення суми поточних зобов'язань підприємства. В 2020 році показник показує тенденцію до зростання. На позитивну тенденцію коефіцієнта швидкої ліквідності в 2020 році вплинуло зростання суми виробничих запасів та зниження поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2018 році не відповідає нормативному значенню, це свідчить про те, що підприємство було не здатне вчасно покрити свої зобов'язання, якщо термін сплати боргів буде негайним. За отриманими результатами в 2019 році коефіцієнт показує тенденцію до зростання, за таких умов підприємство було здатне сплатити свої поточні зобов'язання. В 2020 році спостерігається тенденція до зростання, показник відповідає нормативному значенню, що вказує на здатність підприємства в 2020 році, при негайній сплаті зобов'язань, їх повністю покрити.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами у 2018 році свідчить про фінансову стійкість підприємства, про здатність реалізовувати свою діяльність без додаткового залучення коштів. У 2019 році спостерігається зменшення коефіцієнта тому підприємство не залежне від позикового капіталу. Вже в 2020 році коефіцієнт набув тенденцію до зростання, і протягом цього

досліджуваного періоду підприємство фінансово стійке та не залежить від позичок.

При розрахунку коефіцієнта ліквідності товарно-матеріальних запасів виявлено, що найбільше покриваються поточні зобов'язання товарно-матеріальними запасами в 2020 році за рахунок збільшення суми виробничих запасів відносно 2018-2019 років.

Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості у 2019 році показує тенденцію до зменшення за рахунок зниження суми поточних зобов'язань. У 2020 році спостерігається тенденція до зростання коефіцієнта, відповідно, збільшення відбулося за рахунок зменшення суми поточних зобов'язань.

Графічна інтерпретація показників ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» представлена на рисунку 2.7.

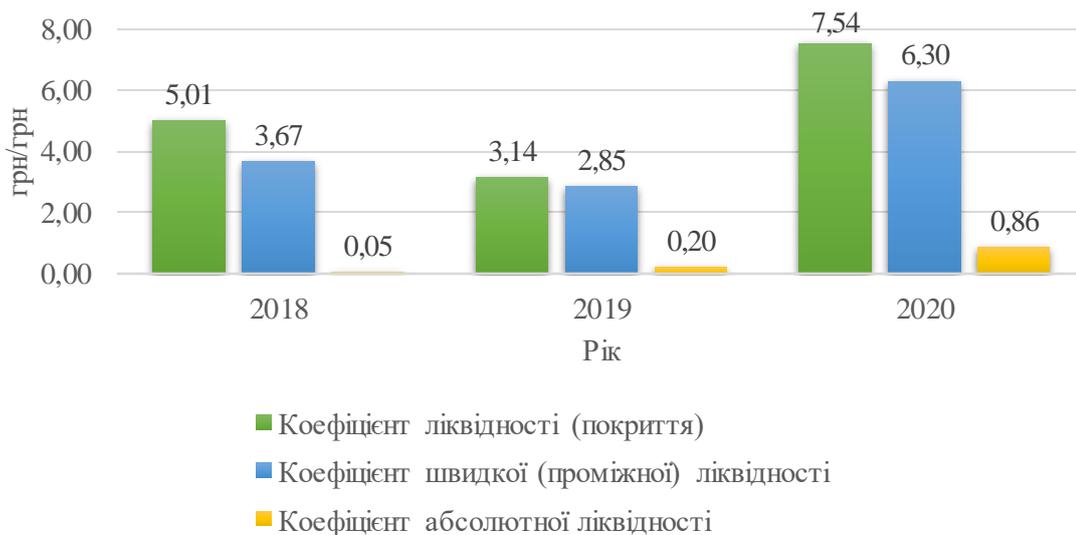

Рис. 2.7. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Поряд з аналізом ліквідності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод», доцільно проаналізувати платоспроможність підприємства, як одну з найважливіших характеристик фінансового стану, що показує здатність своєчасно та повністю покривати свої фінансові зобов'язання.

Аналіз основних показників платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр. представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Основні показники поточної платоспроможності
 ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,80	0,68	0,87	84,91	127,34
2. Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства	5,06	3,10	6,99	61,36	225,40
3. Коефіцієнт фінансового левериджу	0,00	0,003	0,01	-	228,16
4. Коефіцієнт відновлення(втрати) платоспроможності	-	-	-	-	-
5. Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі	0,05	0,06	0,03	124,93	51,61
6. Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	0,38	0,59	0,58	155,56	98,53

Після проведеного аналізу основних показників платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 років виявлено, що коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами в 2018 році показує, що підприємство спроможне фінансувати оборотній капітал своїми власними оборотними коштами і при цьому, незалежне від кредиторів. У 2019 році простежується тенденція до зменшення показника, що спричинено через збільшення суми оборотних активів, але при цьому підприємство все рівно зберігає свою фінансову стійкість у відповідному році. В 2020 році показник свідчить про здатність підприємства фінансувати свій оборотній капітал власними оборотними коштами.

Коефіцієнт загальної платоспроможності у 2018 році свідчить про достатність оборотних активів для покриття всіх своїх зобов'язань. У 2019 році коефіцієнт набув тенденцію до зменшення. Негативна тенденція спричинена

збільшенням суми поточних зобов'язань. У 2020 році значення набуває тенденції до зростання, на це вплинуло зменшення суми поточних зобов'язань. Таким чином, підприємство протягом 2018-2019 років здатне покрити всі свої зобов'язання сумою оборотних активів. Графічна інтерпретація коефіцієнта загальної платоспроможності підприємства зображена на рисунку 2.8.

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнта загальної платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Коефіцієнт фінансового левериджу в 2018 році дорівнює 0 тому, що у відповідному році довгострокові зобов'язання повністю відсутні. В 2019 році коефіцієнт показує тенденцію до зростання, за рахунок вже наявної суми довгострокових зобов'язань. У 2020 році спостерігається тенденція до зростання коефіцієнта фінансового левериджу. Не високі значення коефіцієнта фінансового левериджу можуть бути пов'язані з достатнім обсягом власного капіталу, що відповідно не зобов'язує підприємство до залучення довгострокових зобов'язань.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі протягом 2018-2019 років значення показника стабільне. В 2020 році відбулося зменшення значення за рахунок меншої суми кредиторської заборгованості підприємства.

Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами в 2019 році спостерігається тенденція до зростання показника, що спричинено за

рахунок збільшення суми активу та суми поточних зобов'язань. У 2020 році коефіцієнт зменшився на незначний відсоток.

Загалом стан платоспроможності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» протягом 2018-2020 років, є задовільним тому, що підприємство має достатню кількість власних оборотних коштів для забезпечення діяльності та відповідно не залежне від кредиторів, а також здатне покривати свої зобов'язання оборотними активами.

2.3. Оцінювання ефективності операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

Однією з важливих цілей будь-якого підприємства є забезпечення ефективності його основної діяльності. Оцінювання ефективності операційної діяльності передбачає певну послідовність здійснення аналітичної роботи. Для оцінки прибутковості операційної діяльності доцільно використати такі етапи як: аналіз структури та динаміки доходів та витрат підприємства; розрахунок показників рентабельності операційної діяльності.

Оцінювання операційної діяльності варто почати з аналізу доходів та витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Величину фінансового результату операційної діяльності підприємства безпосередньо визначає загальний обсяг доходів та витрат від операційної діяльності. Аналіз структури та динаміки доходів і витрат підприємства дасть змогу загально оцінити роботу суб'єкта господарювання, а також визначити чи отримує підприємство очікуваний рівень прибутку від основної діяльності.

В таблиці 2.8 представлено аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки.

Таблиця 2.8

Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр.

Показник	Рядок Ф№2	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення 2019/2018 в:			Відхилення 2020/2019 в:		
		Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	сумі тис. грн	питомі й вазі, %	темп зростання, %	сумі тис. грн	питомі й вазі, %	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ДОХОДИ		458465	100	539363	100	399757	100	81187	-	117,72	-139606	-	74,12
Чистий дохід від реалізації(товарів,робіт, послуг)	2000	449597	98,13	502001	93,07	389687	97,48	52404	-5,05	111,66	-112314	-5,05	77,63
Інші операційні доходи	2120	8290	1,81	36815	6,83	9187	2,30	28525	5,02	444,09	-27628	5,02	24,95
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-	0	0,00	-
Інші фінансові доходи	2220	0	0,00	41	0,01	21	0,01	41	0,01	-	-20	0,01	51,22
Інші доходи	2240	289	0,06	506	0,09	862	0,22	217	0,03	175,09	356	0,03	170,36
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-	0	0,00	-
ВИТРАТИ		418717	100	421147	100	356491	100	2430	-	100,58	-64656	0,00	84,65
Собівартість реалізованої продукції(товарів,робіт, послуг)	2050	370237	88,42	341996	81,21	301843	84,67	-28241	-7,22	92,37	-40153	-7,22	88,26
Адміністративні витрати	2130	18265	4,36	22996	5,46	22631	6,35	4731	1,10	125,90	-365	1,10	98,41
Витрати на збут	2150	12770	3,05	14680	3,49	14042	3,94	1910	0,44	114,96	-638	0,44	95,65
Інші операційні витрати	2180	8134	1,94	15117	3,59	1997	0,56	6983	1,65	185,85	-13120	1,65	13,21
Фінансові витрати	2250	0	0,00	149	0,04	329	0,09	149	0,04	-	180	0,04	220,81
Витрати від участі в капіталі	2255	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-	0	0,00	-
Інші витрати	2270	564	0,13	42	0,01	5716	1,60	-522	-0,12	7,45	5674	-0,12	13609,52
Витрати з податку на прибуток	2300	8747	2,09	26167	6,21	9933	2,79	17420	4,12	299,15	-16234	4,12	37,96
Податок на прибуток,пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-	0	0,00	-

Тож, після аналізу структури та динаміки доходів і витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» виявлено, що за 2018-2020 роки найбільшу питому вагу доходів підприємства складає чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг: у 2018 році – 98,18 %, у 2019 році спостерігається зменшення питомої ваги до 93,07 %, що спричинено збільшенням частки інших операційних доходів, у 2020 році прослідковується тенденція до збільшення до 97,48 %, оскільки питома вага інших операційних доходів у загальній величині доходів зменшилася. Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності є не значним в загальній величині доходів підприємства.

Графічна інтерпретація частки чистого доходу від реалізації (товарів, робіт, послуг) у загальній величині доходів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки представлена на рисунку 2.9.

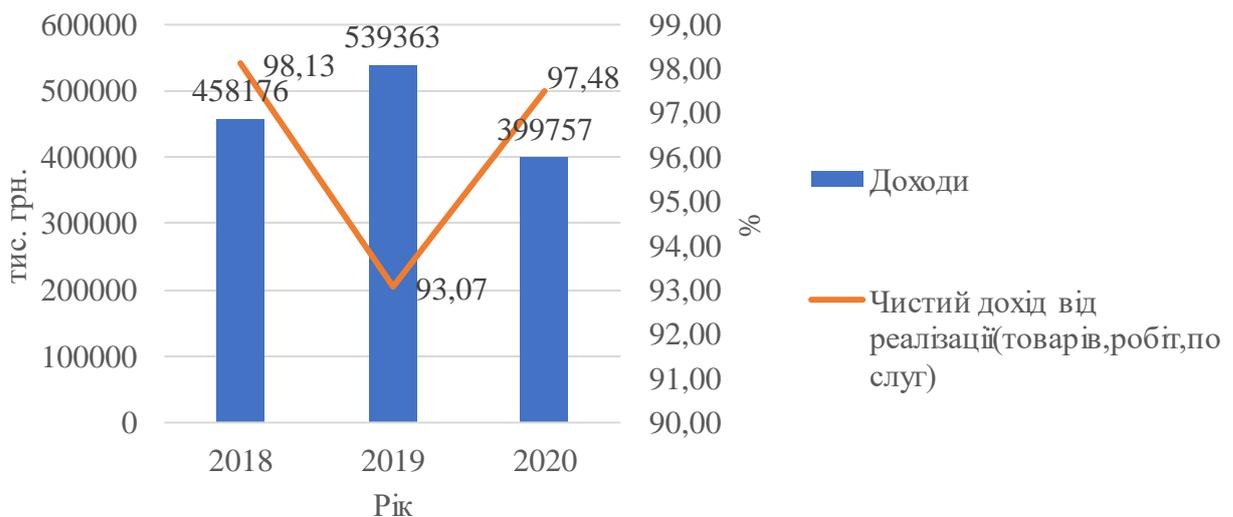

Рис. 2.9. Частка чистого доходу від реалізації (товарів, робіт, послуг) в загальній величині доходів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Сума витрат операційної діяльності протягом 2018-2020 рр. показує тенденцію до зменшення: з 409406 тис. грн. у 2018 році, до 394789 тис. грн. у 2019 році і до 340513 тис. грн. у 2020 році. Негативна тенденція спричинена зменшенням суми собівартості реалізованої продукції. З одного боку тенденція

до зменшення є позитивним для підприємства, бо зменшує його витрати, а з іншого боку, якщо дане зменшення відбувається за рахунок більш дешевих матеріалів або менш затратної технології виробництва, то це може призвести до зниження обсягів продажу підприємства. Протягом 2018-2020 рр. найбільшу частку в загальній сумі витрат займає собівартість реалізованої продукції: у 2018 році – 90,43 %, решта припадає на частку адміністративних витрат, витрат на збут і на інші операційні витрати; у 2019 році спостерігається тенденція до зменшення, що спричинено, по-перше через зменшення суми собівартості продукції, по-друге через збільшення частки адміністративних витрат, витрат на збут, інші операційні витрати; в 2020 році частка собівартості продукції в загальній величині операційних витрат складає 88,64 %. Витрати від фінансової та інвестиційної діяльності незначні в загальній величині витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Графічна інтерпретація частки собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) в загальній величині витрат підприємства зображена на рисунку 2.10.

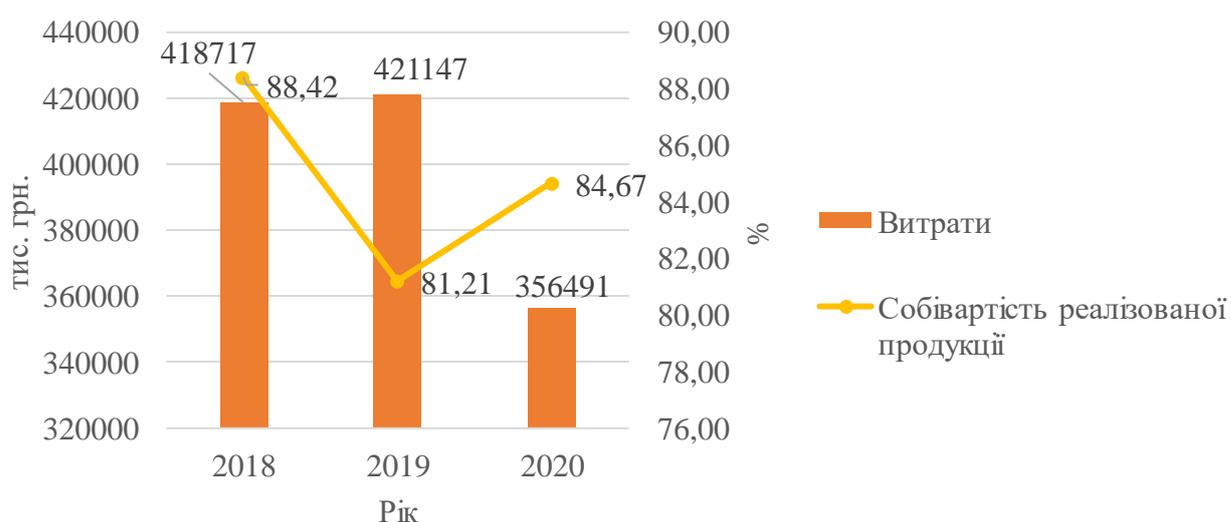

Рис. 2.10. Частка собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) в загальній величині витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Проаналізувавши витрати та доходи підприємства можна сказати, що загальний обсяг доходів переважає загальний обсяг витрат, це свідчить про те, що підприємство в результаті своєї діяльності протягом 2018-2020 рр. отримує чистий фінансовий результат – прибуток. А основну частку доходу забезпечує грошовий потік від операційної діяльності.

На рисунку 2.11 представлено графічно структуру доходів і витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр.

Рис. 2.11. Структура доходів та витрат ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Наступний етап оцінювання передбачає розрахунок показників рентабельності операційної діяльності.

Показники рентабельності операційної діяльності характеризують рівень ефективності виробничої діяльності підприємства. Це найбільш узагальнені показники діяльності, що поєднують всі фактори, які стосуються виробництва та збуту продукції.

Оцінка рентабельності є основною складовою комплексної бізнес-діагностики підприємства, результати якої забезпечують прийняття широкого спектру управлінських рішень.

Розрахунок показників рентабельності операційної діяльності «ПрАТ Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр. представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники рентабельності операційної діяльності
«ПРАТ Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1. Рентабельність активів, %	16,71	41,17	15,55	246,34	37,77
2. Рентабельність продажу, %	10,78	28,69	14,98	266,07	52,20
3. Рентабельність продукції, %	11,84	37,93	17,24	320,35	45,45
4. Рентабельність операційних витрат, %	19,38	42,14	25,95	217,41	61,58
5. Валова рентабельність, %	17,65	31,87	22,54	180,57	70,72
6. Рентабельність основних виробничих фондів, %	34,54	106,51	49,29	308,38	46,28

Після розрахунку показників рентабельності операційної діяльності підприємства встановлено, що рентабельність активів у 2018 році складає 16,71 %, а вже станом на 2019 рік спостерігається значна тенденція до зростання показника до 41,71 %, що спричинено збільшенням суми як операційного прибутку, так і середньорічної вартості активів і в 2020 році рентабельність активів складає 15,55%, негативна тенденція відбулася через зменшення суми операційного прибутку у відповідному році.

Рентабельність продажу в 2018 році становить 10,78 %. У 2019 році спостерігається збільшення показника до 28,69 %. Зростаюча тенденція спричинена через збільшення суми операційного прибутку та обсягу чистого доходу від реалізації продукції. В 2020 році показник дорівнює 14,98 % через зменшення операційного прибутку, а також суми виручки від реалізації виробленої продукції.

Показник валової рентабельності протягом 2018-2019 років збільшився з 17,65 % до 31,87 %, позитивна тенденція свідчить про збільшення суми валового

прибутку в 2019 році, за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації виготовленої продукції. В 2020 році спостерігається тенденція до зменшення показника, який дорівнює 22,54 %, на результат вплинуло зменшення суми валового прибутку та виручки від реалізації продукції. Графічна інтерпретація динаміки показника валової рентабельності представлена на рисунку 2.12.

Рис. 2.12. Динаміка показника валової рентабельності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

Рентабельність операційних витрат протягом 2018-2020 рр. змінилася 19,38% до 25,95. Найвищий результат за 2019 рік – 42,14%. Попри значну динаміку рентабельність операційних витрат підприємства має досить хороші показники, які свідчать про те, що валового прибутку достатньо для покриття всіх необхідних операційних витрат. Рентабельність основних виробничих фондів у 2018 році – 34,54 %. Вже станом на 2019 рік спостерігається значна тенденція до зростання на 308,38%, на що вплинуло збільшення обсягу операційного прибутку. В 2020 році рентабельність основних виробничих фондів дещо менша – 49,29 %. Тож, на протязі 2018-2020 рр. у підприємства наявності достатньо операційного прибутку для забезпечення функціонування основних засобів.

Рентабельність продукції, що в 2018 році складає 12,08 %, в 2019 році – 37,93 % і в 2020 році – 17,24 %. Така динаміка свідчить про те, що за 2019 рік обсяг операційного прибутку збільшився і сума операційних витрат пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції є значно меншою, ніж за 2018 рік. І вже в 2020 році спостерігається спад показника рентабельності, що свідчить про зменшення суми операційного прибутку. Графічна інтерпретація динаміки показника валової рентабельності представлена на рисунку 2.13.

Рис. 2.13. Динаміка показника рентабельності продукції ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 роки

В загальному можна сказати, що рентабельність показників операційної діяльності підприємства досить на високому рівні. Такі дані свідчать про ефективність операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» на протязі 2018-2020 рр.

Таким чином, в другому розділі дипломної роботи було розглянуто загальну характеристику операційної діяльності та майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки. Операційна діяльність підприємства полягає у виробництві безалкогольних напоїв та мінеральних вод, збір, очищення та постачання води, оптова торгівля напоями,

роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах, діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. За допомогою вертикального та горизонтального аналізу було проведено оцінку майнового стану підприємства. За результатами проведеного аналізу майнового стану підприємства встановлено, що вартість всього майна збільшилася з 281731 тис. грн. у 2018 році до 333402 тис. грн. у 2020 році. Збільшення протягом 2018-2020 рр. могло відбутися через розширення вартості оборотних активів у відповідних роках, що може свідчити про поступове нарощення обсягів виробництва. Вартість необоротних активів зменшується протягом 2018-2020 рр. з 159680 тис. грн. у 2018 році до 126839 тис. грн. у 2020 році. Негативна тенденція свідчить про те, що об'єкти основних засобів і нематеріальних активів з кожним роком вилучались з необоротних активів, внаслідок продажу чи непридатності до роботи, через знос та старіння обладнання. Вартість капіталу протягом 2018-2020 рр. збільшується, що зумовлено збільшенням обсягу власного капіталу підприємства, що свідчить про його здатність вчасно покривати свої зобов'язання та фінансувати свою діяльність наявними власними коштами. Тож, можна сказати, що підприємство є фінансово стабільним.

Окрім цього було проаналізовано ділову активність, ліквідність та платоспроможність ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки. При аналізі коефіцієнтів оборотності, що характеризують ділову активність з'ясовано, що підприємство має деякі слабкі сторони, а саме – значні темпи зростання дебіторської заборгованості. Така тенденція обсягу дебіторської заборгованості не є позитивним явищем для діяльності підприємства, оскільки, це гальмує прискорення циклів, які в свою чергу гальмують ефективність діяльності підприємства, а також і його ділову активність. Це може свідчити про неефективну політику управління дебіторською заборгованістю. Для вирішення цієї проблеми можливе запровадження певної ефективної стратегії – налагодити внутрішній контроль

управління своїми дебіторами для того, щоб забезпечити вчасну сплату платежів з боку контрагентів.

Під час аналізу ліквідності підприємства було розраховано показники, що характеризують стан ліквідності та ліквідність балансу. Протягом 2018-2020 рр. у підприємства спостерігається не абсолютно ліквідний баланс. Група А1 менша за групу П1 тому, що група високоліквідних активів менше за короткострокові зобов'язання, це свідчить про недостатній обсяги суми грошових коштів підприємства для покриття свої термінових зобов'язань. Коефіцієнти ліквідності знаходяться в межах нормативних значень, а деякі показники навіть перевищують ці межі. При аналізі платоспроможності було розраховано коефіцієнт загальної платоспроможності, який свідчить, що підприємство протягом 2018-2020 рр. здатне покрити всі свої зобов'язання сумою оборотних активів. Коефіцієнт фінансового левериджу на протязі 2018-2020 рр. показує не високі значення, що може бути пов'язано з достатнім обсягом власного капіталу, що відповідно не зобов'язує підприємство до залучення довгострокових зобов'язань.

В результаті аналізу доходів та витрат операційної діяльності встановлено, що підприємство протягом 2018-2020 рр. отримує чистий фінансовий результат – прибуток. А показники рентабельності свідчать про високу продуктивність операційної діяльності. Такий стан основної діяльності підвищує ефективність підприємства в цілому та сприяє його конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «МИРГОРОДСЬКИЙ ЗАВОД МІНЕРАЛЬНИХ ВОД»

3.1. Резерви зростання фінансових результатів від операційної діяльності підприємства

Для забезпечення ефективності функціонування підприємства необхідним є виявлення резервів зростання фінансового результату від операційної діяльності. Оскільки операційний прибуток є основним та регулярним грошовим потоком, що забезпечує фінансування розширеного виробництва та його ефективність, обсяг та кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці та рівень собівартості продукції [24].

Сума операційного прибутку може змінюватися під впливом різноманітних чинників, але вагомо на його величину впливають такі фактори як: обсяг реалізації виготовленої продукції та собівартість продукції.

Обсяг реалізації продукції може виявляти позитивний і негативний вплив на суму прибутку. Збільшення обсягу продажів рентабельної продукції приводить до пропорційного збільшення прибутку. Якщо ж продукція є збитковою, то при збільшенні обсягу реалізації відбувається зменшення суми прибутку, отриманого від реалізації рентабельної продукції. Структура товарної продукції також може по-різному впливати на суму прибутку. Якщо збільшиться частка рентабельніших видів продукції в загальному обсязі її реалізації, то сума прибутку зросте, і навпаки, при збільшенні частки низькорентабельної або збиткової продукції загальна сума прибутку зменшиться. Собівартість продукції і прибуток перебувають в обернено-пропорційній залежності: зниження собівартості приводить до відповідного зростання суми прибутку, і навпаки. Зміна рівня середньореалізаційних цін і величина прибутку перебувають у прямо-пропорційній залежності: при збільшенні рівня цін сума прибутку зростає, і навпаки [25].

Найчастіше головними напрямками підвищення операційного прибутку підприємства можна виділити наступні (рис.3.1).

Рис. 3.1. Напрями підвищення операційного прибутку підприємства

Водночас для встановлення резервів зростання валового прибутку доцільно дослідити вплив на зміну валового прибутку у звітному році порівняно з базовим таких факторів, як зміна: цін на продукцію; обсягу виробництва; структури продукції; рівня та структури витрат.

Вихідні дані для здійснення факторного аналізу валового прибутку представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	Рядок	Базовий рік (0)	Базовий рік перерахований (1,0)	Звітний рік (1)
А	Б	1	2	3
2018 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів,робіт,послуг)(ЧД)	2000	366338	383642,34	449597
Собіварбість реалізованої продукції (С)	2050	319571	334666,26	370237
Валовий прибуток(ВП)	2090	46767	48976,086	79360
2019 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів,робіт,послуг)(ЧД)	2000	449597	468930,94	502001
Собіварбість реалізованої продукції (С)	2050	370237	319466,51	341996
Валовий прибуток(ВП)	2090	79360	149464,43	160005
2020 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів,робіт,послуг)(ЧД)	2000	502001	472090,7	389687
Собіварбість реалізованої продукції (С)	2050	341996	321619,14	301843
Валовий прибуток(ВП)	2090	160005	150471,56	87844

Факторний аналіз валового прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки варто розпочати з розрахунку загальних змін у його валовому прибутку. Результати факторного аналізу представлено в таблиці 3.2.

$$\Delta \text{ВП}_{2018} = 79360 - 46767 = 32593 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВП}_{2019} = 160005 - 79360 = 80645 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВП}_{2020} = 87844 - 160005 = -72161 \text{ тис. грн.}$$

Вплив факторів визначається за допомогою основних формул:

1. Розрахунок впливу зміни відпускних цін на реалізацію продукції:

$$\Delta \text{ВПІ}_{2018} = 79360 - 48976,086 = 30384 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2019} = 160005 - 149464,43 = 10541 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2020} = 87844 - 150471,56 = -62628 \text{ тис. грн.}$$

2. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції під час оцінювання за базовою собівартістю має такий вигляд:

$$\Delta \text{ВПІ}_{2018} = 46767 * ((334666,26/319571) - 1) = 2209,09 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2019} = 79360 * ((319466,51/370237) - 1) = -10882,61 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2020} = 160005 * ((321619,14/341996) - 1) = -9533,44 \text{ тис. грн.}$$

3. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції, що зумовлені змінами в структурі продукції:

$$\begin{aligned} \Delta \text{ВПІ}_{2018} &= 46767 * ((383642,34/366338) - (334666,26/319571)) = \\ &= 0,00 \text{ тис. грн.}; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Delta \text{ВПІ}_{2019} &= 79360 * ((468930,04/449597) - (319466,51/370237)) = \\ &= 14295,32 \text{ тис. грн.}; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Delta \text{ВПІ}_{2020} &= 160005 * ((472090,7/502001) - (321619,14/341996)) = \\ &= 0,00 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

4. Розрахунок впливу на прибуток економії від зниження собівартості продукції:

$$\Delta \text{ВПІ}_{2018} = 334666,26 - 370237 = -35570 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2019} = 319466,51 - 341996 = -22529,49 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВПІ}_{2020} = 32619,14 - 301843 = 19776,14 \text{ тис. грн.}$$

5. Розрахунок впливу на прибуток зміни собівартості продукції за рахунок структурних зрушень в обсязі продукції:

$$\Delta \text{ВП}_{2018} = 319571 * (383642,34/366338) - 334666,26 = 0,00 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВП}_{2019} = 370237 * (468930,04/449597) - 319466,51 = 66691,73 \text{ тис. грн.};$$

$$\Delta \text{ВП}_{2020} = 341996 * (472090,7/502001) - 321619,14 = 0,00 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок загального впливу факторів на валовий прибуток здійснюється за формулою

$$\Delta \text{ВП}_{2018} = 30384 + 2209,09 + 0,00 + (-35570,74) + 0,00 = -2977,09 \text{ тис. грн.}$$

$$\begin{aligned} \Delta \text{ВП}_{2019} &= 10541 + (-10882,61) + 14295,32 + (-22529,49) + 66691,73 = \\ &= 13953,27 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

$$\Delta \text{ВП}_{2020} = -62628 + (-9533,44) + 0,00 + 19776,14 + 0,00 = -52384,86 \text{ тис. грн.}$$

Таблиця 3.2

Результати факторного аналізу валового прибутку ПрАТ
«Миргородський завод мінеральних вод»

Назва фактора	Сума впливу		
	2018	2019	2020
Відхилення валового прибутку, всього у т. ч. за рахунок:	32593	80645	-72161
1. Зміни цін на продукцію	30384	10541	-62628
2. Зміни обсягу виробництва і реалізації	2209,09	-10882,61	-9533,44
3. Зміни структури продукції	0,00	14295,32	0,00
4. Зміни рівня витрат	-35570,74	-22529,49	19776,14
5. Зміни структури витрат	0,00	66691,73	0,00
Резерв зростання валового прибутку (1+2+3+4)	-2977,09	13953,27	-52384,86

Після розрахунку факторного аналізу валового прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» виявлено, що станом на 2018 рік сума відхилення валового прибутку становить 32593 тис. грн. Вже в 2019 році спостерігається збільшення до 80645 тис. грн. І в 2020 році відхилення валового

прибутку складає (-72161 тис. грн.), негативна тенденція зумовлена зменшенням суми валового прибутку в звітному 2020 році в порівнянні з базовим перерахованим роком. При розрахунку фактору впливу на валовий прибуток зміни цін на реалізацію продукції в 2018 році сума складає 30384 тис. грн. У 2019 році сума валового прибутку за рахунок зміни ціни на продукцію становить 10541 тис. грн. А в 2020 році сума складає (-62628 тис. грн.). Значна негативна тенденція суми валового прибутку викликана за рахунок меншого обсягу валового прибутку в звітному 2020 році в порівнянні з базовим роком перерахованим. Оскільки в базовому році було збільшення цін на реалізацію та собівартість продукції. Також відбулася зміна обсягу валового прибутку за рахунок такого впливу фактору, як зміна обсягу виробництва та реалізації, що у 2018 році становлять 2209,09 тис. грн., у 2019 році – (-10882,61 тис. грн.), а в 2020 році (-9533,44 тис. грн.). Від’ємні результати показників в 2019-2020 рр. викликані через збільшення цін на собівартість реалізованої продукції в базових періодах та зменшення обсягу виробництва протягом звітного року. Негативно вплинуло на обсяг валового прибутку зміна структури випуску продукції, що в 2018 році складає 0,00 тис. грн. У 2019 році через зміну обсяг валового прибутку становить 14295, 32 тис. грн., що зумовлено за рахунок збільшення цін на реалізацію продукції на початку року. Вже в 2020 році знову спостерігається негативний вплив на суму валового прибутку обсягом 0,00 тис. грн. через зменшення суми чистого доходу від реалізації в звітному році, оскільки був менший обсяг виробництва, а також через збільшення цін на собівартість продукції в базовому періоді. Вплив такого фактору, як зміна рівня витрат на розмір валового прибутку: у 2018 році зміна становить -35570,74 тис. грн., негативна тенденція зумовлена зменшенням суми собівартості продукції в звітному році порівняно з базовим. По аналогічній причині у 2019 році спостерігається -22529,49 тис. грн. І вже в 2020 році спостерігається позитивне значення суми впливу 19776, 14 тис. грн., за рахунок збільшення цін на виготовлену продукції. Під впливом зміни собівартості продукції за рахунок структурних зрушень в обсязі продукції, величина валового прибутку лише в

2019 році має позитивне значення – 66691,71 тис. грн., що спричинено збільшенням обсягу виручки від реалізації та підвищенням цін на продукцію. У результаті вищенаведених змін резерви зростання валового прибутку складають: в 2018 році – (-2977,09 тис. грн.), у 2019 році – 13953,27 тис. грн. і в 2020 році – (-52384,86 тис. грн.).

Для підвищення резервів зростання валового прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» можна виділити наступні напрями (рис. 3.2).

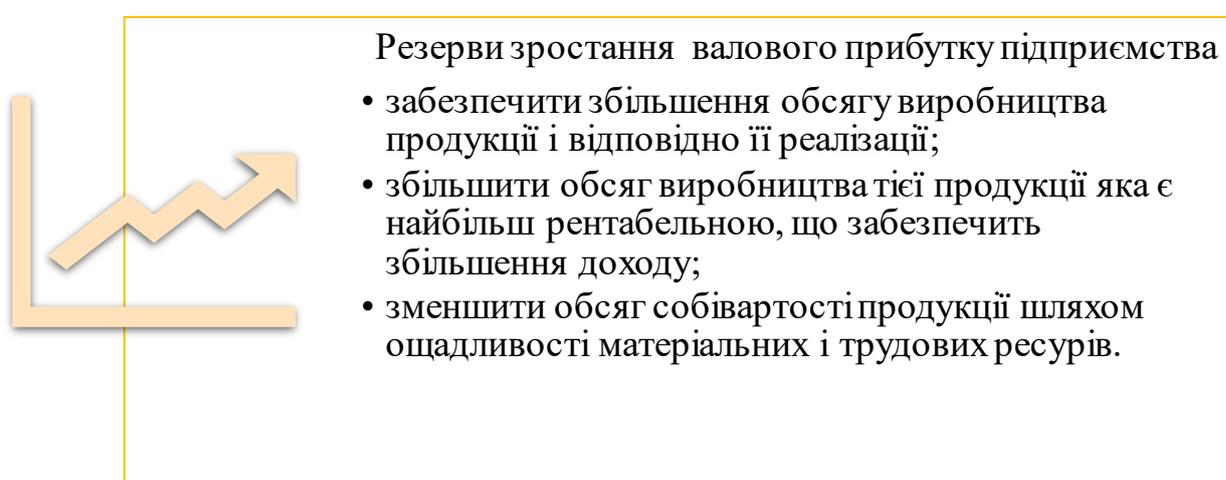

Рис. 3.2. Напрями підвищення обсягу резервів зростання валового прибутку підприємства

Отже, було визначено що суттєво на зменшення валового прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» вплинули такі фактори, як зміна обсягу виробництва і її реалізація, а також зміни рівня витрат. Тому було запропоновано за рахунок яких основних напрямків можливо підвищити зростання резервів валового прибутку підприємства, а саме: збільшення обсягу виробництва продукції та її реалізації, збільшення обсягу виробництва рентабельної продукції, зменшення обсягу собівартості продукції.

3.2. Використання механізму операційного левериджу в напрямі забезпечення ефективності операційної діяльності підприємства

Механізм операційного левериджу дає змогу дослідити рівень підприємницького ризику. І таким чином підприємство має можливість впливати на обсяг свого операційного прибутку шляхом скорочення обсягу певних операційних витрат. А також дозволяє оцінити та визначити окупність операційних витрат та стан фінансової стійкості підприємства.

Тож за допомогою методу «Витрати-Обсяг-Прибуток» буде здійснюватися розрахунок та оцінка окремих чинників, що впливають на обсяг операційного прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод».

Першим етапом буде розрахунок показника порогу рентабельності підприємства. Перед розрахунком порогу рентабельності потрібно провести групування сумарних операційних витрат на фіксовані та змінні. Спочатку за даними форми №2 «Звіт про фінансові результати» потрібно визначити сумарні операційні витрати підприємства за формулою:

$$COB = C + AB + B3 + IOB, \quad (3.1)$$

де COB – сумарні операційні витрати підприємства;

C – собівартість реалізованої продукції; AB – адміністративні витрати;

B3 – витрати на збут; IOB – інші операційні витрати.

$$COB = 301843 + 22631 + 14042 + 1997 = 340513 \text{ тис. грн.}$$

Отже, сумарні операційні витрати ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік становлять 340513 тис. грн.

В таблиці 3.3 представлено їх розподіл сумарних операційних витрат за елементами.

Таблиця 3.3

Розподіл операційних витрат за елементами
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік

№	Стаття витрат	Витрати на виготовлену продукцію (тис. грн.)	%,значення	Витрати на реалізовану продукцію (тис. грн.)
1	Матеріальні витрати	218465	63,5	216225,76
2	Зарплата персоналу	49956	14,5	49374,39
3	Відрахування на соціальні заходи управлінського персоналу	10277	3,0	10215,39
4	Амортизація	30610	8,9	30305,66
5	Інші витрати	34589	10,1	34391,81
6	Разом	343897	100,0	340513

Після розподілу операційних витрат підприємства за елементами, склад фіксованих і змінних витрат має такий вигляд (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Обсяги та структура фіксованих і змінних витрат
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік

Фіксовані витрати	Значення	Змінні витрати	Значення
1. Амортизація	30305,66	1. Матеріальні витрати	216225,76
2. Зарплата управлінського персоналу	12343,60	2. Зарплата виробничого персоналу	37030,79
3. Відрахування на соціальні заходи управлінського персоналу	2553,85	3. Відрахування на соціальні заходи виробничого персоналу	7661,54
4. Інші фіксовані витрати	23730,35	4. Інші змінні витрати	10661,46
Разом – фіксовані витрати	68933,45	Разом - змінні витрати	271579,56

Отже, в загальній структурі сумарних операційних витрат фіксовані (постійні) витрати складають 20,24 %, а змінні витрати – 79,76 %. Таке відношення не є позитивним тому, що оптимальною структурою витрат підприємства вважається співвідношення змінних до постійних як 25% до 75% відповідно. Це спричинено значною часткою матеріальних витрат, що в структурі змінних витрат займають 79,6 %. Та переважанням суми виплат виробничому персоналу над сумою виплат управлінському персоналу.

Після групування витрат на фіксовані і змінні формується базова таблиця показників операційної діяльності підприємства у вигляді таблиці 3.5. При цьому величину сумарних операційних доходів ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік необхідно визначити за даними форми №2 за формулою:

$$\text{СОД} = \text{ЧД} + \text{ІОД}, \quad (3.2)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка від реалізації);

ІОД – інші операційні доходи.

$$\text{СОД} = 389687 + 9187 = 398874 \text{ тис. грн.}$$

Таблиця 3.5

Базовий рівень показників операційної діяльності
ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік

№	Найменування показників	Значення
1	Сумарні операційні доходи	398874
2	Змінні витрати	271579,56
3	Валова маржа (р1 - р2)	127294,44
4	Фіксовані(постійні) витрати	68933,45
5	Прибуток від операційної діяльності (р.3 - р.4)	58361

За визначеними даними в таблиці 3.5, необхідно виконати розрахунки порогу рентабельності, запасу фінансової стійкості, операційного важеля підприємства.

Для початку визначимо питому вагу валової маржі:

$$\text{ПВВМ} = \frac{\text{ВМ}}{\text{СОД}} = \frac{127294,44}{398874} = 0,319.$$

Поріг рентабельності підприємства становить:

$$Q_p = \frac{F}{\text{ПВВМ}} = \frac{68933,45}{0,319} = 216001 \text{ тис. грн.}$$

Далі визначимо запас фінансової стійкості:

$$\text{ЗФС} = \text{СОД} - Q_p = 398874 - 216001 = 182873 \text{ тис. грн.}$$

ЗФС у відсотковому вираженні:

$$\text{ЗФС}\% = \frac{\text{ЗФС}}{\text{СОД}} * 100\% = \frac{182873}{398874} * 100\% = 45,85 \%$$

Операційний важіль (операційний леверидж) підприємства дорівнює:

$$\text{ОВ} = \frac{\text{ВМ}}{\text{ОП}} = \frac{127294,44}{58361} = 2,18.$$

Такий показник свідчить про те, що в підприємства консервативний тип виробничо-комерційної діяльності. Після проведення аналітичних розрахунків буде представлено графічну інтерпретацію точки підприємства (рис. 3.1.).

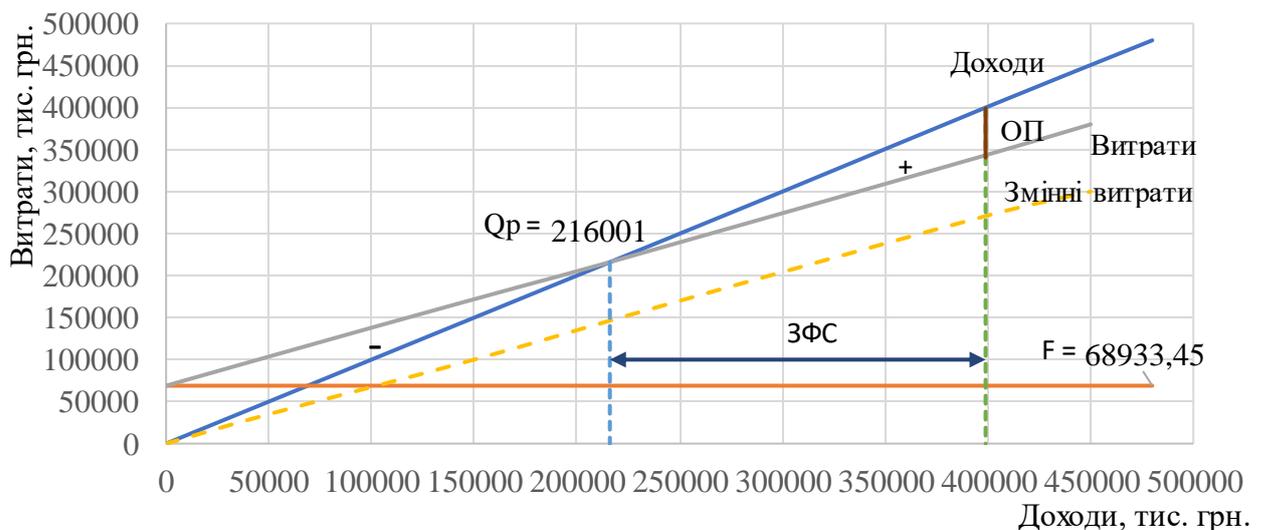

Рис. 3.3. Графічна інтерпретація точки беззбитковості ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік

Після проведених розрахунків встановлено, що на ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2020 рік сформувався прибуток від операційної діяльності в розмірі 58361 тис. грн., це свідчить про переважання суми доходу від основної діяльності підприємства над операційними витратами, точка беззбитковості становить 2160001 тис. грн., а сума запасу фінансової стійкості дорівнює 182873 тис. грн. У відносному вираженні запас фінансової стійкості становить 45,85 %, що характеризує достатній та стабільний стан підприємства. Операційний важіль (операційний леверидж) становить 2,18, що свідчить про низький рівень підприємницького ризику.

І з графіка 2.1 виявлено, що точка перетину операційних доходів та операційних витрат є порогом рентабельності (точкою беззбитковості) операційної діяльності підприємства, що становить 216001 тис. грн. Зона, що знаходиться зліва від точки беззбитковості – зона збиткової операційної діяльності підприємства. У межах цієї зони операційні витрати перевищують обсяги поточних операційних доходів підприємства. Зона, що знаходиться справа від точки беззбитковості – зона прибуткової діяльності підприємства або зона запасу фінансової стійкості операційної діяльності підприємства.

При дослідженні процесу формування обсягу операційного прибутку доцільним також є визначення впливу окремих номенклатурних груп продукції, що виготовляється та реалізується на підприємстві. Дані по цим групам продукції і по підприємству в цілому зведені в таблицю 3.6.

Таблиця 3.6

Аналіз асортиментного складу продукції

ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод»

№ з/п	Найменування показника	Одини. вимірюв.	Найменування груп продукції				У цілому по підприємству
			Мінеральна вода "Миргородська"	Мінеральна вода «Миргородська Лагідна»	Питна вода "АкваЛайф"	Питна вода "Аква Няня"	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сумарні операційні доходи	Тис. грн.	159549,6 ^{0,4}	119662,2 ^{0,3}	79774,8 ^{0,2}	39887,4 ^{0,1}	398874 ¹
2	Змінні витрати	Тис. грн.	111684,72 ^{0,7}	95729,76 ^{0,8}	47864,88 ^{0,6}	19943,7 ^{0,5}	275223,06 ^{0,69}

Продовження табл. 3.6

1	2	3	4	5	6	7	8
3	Валова маржа	Тис. грн.	47864,88 ^{0,3}	23932,44 ^{0,2}	31909,92 ^{0,4}	19943,7 ^{0,5}	123650,94 ^{0,31}
4	Фіксовані витрати	Тис. грн.	27573,38 ^{0,4}	20680,035 ^{0,3}	13786,69 ^{0,2}	6893,345 ^{0,1}	68933,45 ¹
5	Операційний прибуток (збиток)	Тис. грн.	20291,5	3252,405	18123,23	13050,355	54717,49
6	Питома вага валової маржі	%	0,3	0,2	0,4	0,5	0,31
7	Поріг рентабельності	Тис. грн.	91911,27	103400,18	34466,73	13786,69	222365,97
8	Запас фінансової стійкості	Тис. грн.	67638,33	16262,03	45308,08	26100,71	176508,03
9	Запас фінансової стійкості у відсотках	%	42,39	13,59	56,79	65,44	44,25

На основі проведеного аналізу асортиментного складу продукції підприємства встановлено, що найбільш прибутковим є виготовлення мінеральної води «Миргородська», а найменш прибутковою продукцією є мінеральна вода «Миргородська лагідна», оскільки по цьому виду продукції є великий обсяг витрат, що відповідно, свідчить про затратну сферу виробництва, але при цьому даний вид продукції приносить значну частку доходу для підприємства. Тому покращення рентабельності продукції можливе за рахунок зменшення питомої ваги змінних витрат.

Забезпечення ефективності операційної діяльності підприємств можливе через підвищення рентабельності виготовленої продукції (рис. 3.4).

Удосконалення продукції із середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.

Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік. Зниження витрат від браку.

Покращення системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.

Рис. 3.4. Напрями підвищення рентабельності продукції підприємства

Таким чином, з метою стабільного функціонування в сучасних ринкових умовах, підприємство повинно прагнути до покращення ефективності своєї операційної діяльності. Один із основних напрямків є підвищення рентабельності виготовленої продукції, шляхом покращення системи маркетингу на підприємстві, зосередженні на виробництві та реалізації тієї продукції, що є високорентабельною, зменшення витрат на виробництво продукції та удосконалити продукцію із середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну продукцію доцільно зняти з виробництва.

Отже, в третьому розділі дипломної роботи було проведено факторний аналіз валового прибутку ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 рр. з метою оцінки його залежності від різних чинників, а також резервів зростання фінансових результатів операційної діяльності. Для проведення факторного аналізу вихідними даними слугували обсяги чистої виручки від реалізації та собівартості продукції, а також ціна одиниці продукції та обсяги виробництва підприємства базового і звітного року. При цьому, в процесі факторного аналізу, було виявлено, що протягом 2018-2020 рр. під впливом таких факторів як: зміна ціни на продукцію, обсягу виробництва, структури продукції, рівня та структури витрат – резерви зростання валового прибутку складають: в 2018 році – (-2977,09 тис. грн.), у 2019 році – 13953,27 тис. грн. і в 2020 році – (-52384,86 тис. грн.). Тому для подальшого підвищення обсягів резерву валового прибутку підприємства може бути збільшення обсягу реалізації за рахунок підвищення ціни продукції та зменшенням собівартості продукції.

Завдяки методу «Витрати-Обсяг-Прибуток» досліджено зміни обсягу операційного прибутку під дією певних факторів – обсяг виручки від реалізації, а також склад і величина операційних витрат. Тож, можна сказати, що ефективність операційної діяльності підприємства цілком забезпечена. Оскільки при таких обсягах виробництва та продажу підприємство отримує достатній

обсяг операційного прибуток, що здатний фінансувати обсяг змінних та постійних витрат.

Аналіз асортиментного складу продукції дозволив оцінити який вид продукції підприємства є найменш прибутковим. За рахунок значного обсягу витрат, мінеральна вода «Миргородська лагідна» вважається затратною для підприємства, бо обсяг операційного прибутку по даному виду продукції найменший, тому для покращення ситуації можливим є зменшення питомої ваги змінних витрат, що збільшить дохідність по даному виду продукції.

ВИСНОВОК

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки

На основі узагальнення підходів до визначення поняття «операційна діяльність» встановлено, що операційна діяльність підприємства є головною складовою господарської діяльності, яка пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг). Грошовий потік від операційної діяльності забезпечує основну частину доходу підприємства та є головним показником достатності грошових коштів для погашення своїх зобов'язань, виплату дивідендів та підтримання ефективності підприємства. А також встановлено основні її особливості, зокрема: властивість комерційного ризику, орієнтованість на товарний ринок, головний параметр економічного розвитку підприємства.

При проведенні систематизації факторів впливу на ефективність операційної діяльності підприємства було виявлено, що вагомий вплив на ефективність операційної діяльності підприємства виявляють як інтенсивні, так і екстенсивні фактори. Інтенсивні виробничі фактори забезпечують зростання прибутку саме за рахунок вдосконалення якісних характеристик основних засобів, матеріальних та трудових ресурсів, а також поліпшення їх функціонування, тим самим сприяє продуктивності процесу виробництва на підприємстві. Екстенсивні виробничі фактори підвищують прибутковість підприємства за рахунок збільшення чисельності персоналу та обсягу предметів, засобів праці. Ці фактори відіграють важливу роль у процесі операційної діяльності, оскільки, виступають тими рушійними силами, що стимулюють продуктивне виробництво.

На основі обґрунтованих методичних підходів оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства вдалося здійснити аналіз доходів та витрат операційної діяльності, розрахувати показники рентабельності операційної діяльності, провести факторний аналіз валового прибутку та застосувати метод

«Витрати-Обсяг-Прибуток», який дасть змогу дослідити як величина постійних, змінних витрат та зміна обсягу продажів впливають на обсяг операційного прибутку підприємства.

В процесі аналізу ефективності операційної діяльності розглянуто загальну характеристику операційної діяльності та майнового стану ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки. Операційна діяльність підприємства полягає у виробництві безалкогольних напоїв та мінеральних вод, збір, очищення та постачання води, оптова торгівля напоями, роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах, діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. Аналіз майнового стану підприємства дав змогу виявити, що починаючи з 2019 року сума оборотних активів переважає над сумою необоротних активів. Така тенденція свідчить про значну частку обсягу дебіторської заборгованості в загальній величині оборотних активів протягом 2019-2020 рр. Сума необоротних активів підприємства на протязі 2018-2020рр. показує тенденцію до зменшення, яка може бути спричинена тим, що об'єкти основних засобів з кожним роком вилучались з необоротних активів, внаслідок продажу чи непридатності до роботи, через знос та старіння обладнання. Обсяг капіталу свідчить про те, що ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» цілком забезпечений власними коштами, обсяг яких здатний фінансувати свою виробничу діяльність. При цьому підприємство є фінансово стабільним, оскільки не потребує додаткового залучення коштів у кредиторів.

Проведено аналіз ділової активності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод» за 2018-2020 роки шляхом комплексної оцінки коефіцієнтів оборотності, періодів обороту активів та зобов'язань, що дало змогу оцінити наскільки підприємство ефективно використовує свої виробничі та фінансові ресурси від яких буде залежати розмір фінансового результату від операційної діяльності. На основі розрахунків показників оборотності можна сказати, що на підприємстві зменшується оборотність активів і дебіторської заборгованості, що спричинено накопиченням обсягу дебіторської заборгованості. Тоді для

вирішення цієї проблеми, можливо доцільно було б покращити ефективність управління сплати дебіторської заборгованості. На проблему з накопиченням суми дебіторської заборгованості вказують розраховані показники тривалості операційного циклу.

Здійснено аналіз ліквідності підприємства під час якого було розраховано показники, що характеризують стан ліквідності та ліквідність балансу. Протягом 2018-2020 рр. у підприємства спостерігається не абсолютно ліквідний баланс. Група високоліквідних активів менше за короткострокові зобов'язання, це свідчить про недостатній обсяги суми грошових коштів підприємства для покриття свої термінових зобов'язань. Коефіцієнти ліквідності знаходяться в межах нормативних значень, а деякі показники навіть перевищують ці межі. При аналізі платоспроможності було розраховано коефіцієнт загальної платоспроможності, який свідчить, що підприємство протягом 2018-2020 рр. здатне покрити всі свої зобов'язання сумою оборотних активів. Коефіцієнт фінансового левериджу напротязі 2018-2020 рр. показує не високі значення, що може бути пов'язано з достатнім обсягом власного капіталу, що відповідно не зобов'язує підприємство до залучення довгострокових зобов'язань.

Проведено аналіз доходів та витрат підприємства та встановлено, що підприємство протягом 2018-2020 рр. отримує чистий фінансовий результат – прибуток. Оскільки, суми доходів достатньо для покриття суми витрат. Значну частку доходу підприємства складає саме дохід від операційної діяльності А показники рентабельності свідчать про значну продуктивність операційної діяльності. Такий стан виробничої діяльності підвищує ефективність підприємства в цілому та сприяє його конкурентоспроможності.

Обґрунтовано напрями підвищення ефективності операційної діяльності ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». Для цього було використано факторний аналіз валового прибутку для того щоб оцінити як під впливом таких чинників як: цін на продукцію; обсягу виробництва; структури продукції; рівня та структури витрат, буде змінюватися його величина А також виявити резерви зростання фінансових результатів операційної діяльності. Найбільш позитивним

чинником впливу на обсяг валового прибутку спричинила зміна цін на продукцію. Найбільш негативний вплив здійснює фактор зміни рівня витрат, пов'язаних з виробництвом. Тому спостерігається така зміна валового прибутку: у 2018 році зміна становить -35570,74 тис. грн., негативна тенденція зумовлена зменшенням суми собівартості продукції в звітному році порівняно з базовим. По аналогічній причині у 2019 році спостерігається негативна зміна -22529,49 тис. грн. І вже в 2020 році спостерігається позитивне значення валового прибутку 19776,14 тис. грн., за рахунок збільшення цін на виготовлену продукцію. Тому для подальшого підвищення обсягів резерву валового прибутку може бути збільшення обсягу реалізації за рахунок підвищення ціни продукції та зменшенням собівартості продукції.

Аналіз методу «Витрати-Обсяг-Прибуток» дав змогу дослідити зміни обсягу операційного прибутку під дією певних факторів. Після аналізу зазначених складових методу, можна сказати, що ефективність операційної діяльності підприємства цілком забезпечена. Оскільки визначені обсяги виробництва та продажу свідчать про те, що підприємство отримує достатній обсяг операційного прибутку, що здатний фінансувати обсяг змінних та постійних витрат.

Здійснено аналіз асортиментного складу продукції ПрАТ «Миргородський завод мінеральних вод». При проведенні поглибленого аналізу процесів формування операційного прибутку підприємства виникає необхідність визначення впливу окремих номенклатурних груп продукції на рівень фінансових результатів підприємства в цілому. Таким чином, вдалося визначити, що підприємство не виготовляє збиткову продукцію, але є продукція, що має значну питому вагу витрат, через що приносить менший прибуток для підприємства. Тому запропонованим напрямком підвищення рентабельності продукції було зменшити обсяг витрат або збільшити обсяг виробництва, це дозволить збільшити величину операційного прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення 13.04.2022).
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.03.2013 р. № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. (дата звернення 13.04.2022).
3. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах [Електронний ресурс]. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". 2021. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2021/102.pdf. (дата звернення 13.04.2022).
4. Никифорчин М. Д. Суть та основні поняття операційної ефективності в діяльності підприємства [Електронний ресурс] / М. Д. Никифорчин // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2013. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_03/22.pdf. (дата звернення 13.04.2022).
5. Капінос Г. І., І.В. Бабій. Операційний менеджмент: навч. посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. 352 с.
6. Зміст операційної діяльності і склад операційного капіталу підприємства [Електронний ресурс] – URL : <https://library.if.ua/book/157/10266.html>. (Дата звернення 14.04.2022 р.).
7. Мажулін Є. В. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції докторантів, молодих учених та студентів: [Електронне наукове видання], м. Харків, 17 травня 2019 року. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. URL : <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis02-38.html#>. (дата звернення 15.04.2022 р.).

8. Дойчева К. С. Фактори, які впливають на ефективність діяльності підприємства. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 250 с. URL : <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/2011-econ-2.pdf>. (Дата звернення 16.04.2022).

9. Літвінова В. О. Економічна ефективність: сутність та форми. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014, № 2. С. 43-45.

10. Череп А. В., Є. М. Стрілець. Ефективність як економічна категорія. Ефективна економіка. 2013, № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_1_26. (дата звернення 18.04.2022 р.).

11. Ємець Ю. Г. Економічна ефективність як основа конкурентоспроможності підприємства. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013, № 769. С. 156-160.

12. Говорушко Т. А. Ефективність як економічна. Наукові праці НУХТ. 2007, № 20. С. 74– 76.

13. Кравченко Х. В. Сутність економічної категорії ефективності та визначення її на транспорті. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Проблеми економіки транспорту. 2014, № 8. С. 48-55.

14. Архіпов Н. М. Види ефективності операційної діяльності підприємства торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 18(1). С. 21-26. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_18%281%29__6 (дата звернення 18.04.2022 р.).

15. Білецька К. Ю. Сутність категорії "Економічна ефективність виробництва". Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2014, № 150. С. 74-81. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2014_150_11. (дата звернення 20.04.2022 р.).

16. Офіційний сайт ПрАТ Миргородський завод мінеральних вод. URL: <https://www.mzmv.com.ua/pro-zavod>. (Дата звернення 29.04.2022).

17. Річна інформація емітента 2018 рік. URL: https://www.mzmv.com.ua/images/content/pdf/Richna_informatsija_emitenta_2018_rik.pdf. (дата звернення 28.04.2022).

18. Річна інформація емітента 2019 рік. URL: https://www.mzmv.com.ua/images/content/pdf/Richna_informaciya_emitenta_za_2019_rik.pdf. (дата звернення 28.04.2022).

19. Річна інформація емітента 2020 рік. URL: <https://www.mzmv.com.ua/images/content/pdf/Richna%20informaciya%20emitenta%20za%202020%20rik.pdf>. (дата звернення 28.04.2022).

20. Подольська О. В., Ярш О.В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2007. 448 С.

21. Польова Т. В., Кравцова Ю. В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладі ПрАТ «Бондарівське». Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018, № 10. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/35.pdf. (дата звернення 10.05.2022).

22. Дмитренко А. І. Діагностика прибутковості підприємства за нормативною бухгалтерською звітністю *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2018. № 2. С. 26-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvifnunge_2018_2_5 (дата звернення 13.05.2022).

23. Правдюк Н. Л. Рентабельність операційної діяльності: обліково-аналітичний аспект. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 124-141. URL : <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/wk6jACGvCJYhZR4qjw76.pdf> (дата звернення 13.05.2022).

24. Сидорченко Т. Ф., Гавриш А. Є. Резерви зростання доходу підприємства від операційної діяльності. Миколаївський національний

університет імені В.О. Сухомлинського. 2018, № 23. URL : <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/59.pdf>. (дата звернення 15.05.2022).

25. Іщенко Н.А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010, № 17. URL : http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/33.pdf. (дата звернення 16.05.2022).

26. Крючко Л. С., Бережко Я. В., Семиліт І. В. Використання операційного левериджу в управлінні прибутком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*: ТОВ «ДКС-центр». 2016, № 7. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2016/12.pdf. (дата звернення 16.05.2022).

27. Обмеження й передумови аналізу «витрати - обсяг -прибуток». URL : <https://posibniki.com.ua/post-analiz-vzaemozvyazku-vitrat-obsyagu-diyalnosti-ta-pributku>. (дата звернення 16.05.2022).

28. Швець Ю.О. Теоретико-прикладні засади оцінки ефективності операційної діяльності підприємств машинобудування та способи її покращення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського: науковий журнал. Серія: Економіка і управління*. Т 30 (69), №6, Ч.1. С. 76-81.

29. Онищенко С. В., Верещака Т. П. Управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах кризи неплатежів. *Молодий вчений*. №12 (39). 2016. с. 809-813.

30. Перерва П. Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія. *Вісник НТУ «ХП»*. № 15 (1291). 2018. с. 137-143.

31. Бобирь О. І., Крутас О. І. Оцінка ділової активності підприємства : матеріали VIII Міжнар. наук.- практ. інтер. - конфер. «Альянс наук: вчений – вченому» (28–29 березня 2013 р.).

32. Гриньова В.М., Явдак М. Ю. Операційна діяльність сучасних підприємств машинобудування : монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 220 с.

33. Архіпов Н. М. Напрями підвищення ефективності операційної діяльності підприємства роздрібною торгівлі. *Бізнесінформ*. 2018. № 6. С. 215-223. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_6_31.

Додаток А

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Миргородський завод мінеральних вод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00382651
			за КОАТУУ
Територія Організаційно- правова форма господарювання	Полтавська область, м. Миргород	за КОПФГ	є 31 0900000
			230
Вид економічної діяльності	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	за КВЕД	11.07

Середня кількість працівників: 281

Адреса, телефон: 37600 м. Миргород, вул. Мінзаводська, буд. 1, тел. (05355) 4-36-74

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс
(Звіт про фінансовий
стан)**

на 31.12.2018 р.

Форма №1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7394	6518
первісна вартість	1001	12 797	12950
накопичена амортизація	1002	5403	6432
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	132 093	148 650
первісна вартість	1011	274 028	315 582
знос	1012	(141935)	(166932)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	312	312
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	4 599	4 200
Гудвіл	1050	0	0

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	144 398	159680
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	29 863	35 843
Виробничі запаси	1101	28 634	33 533
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	1 229	2 310
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		0	
за виданими авансами	1130	5 003	8 468
з бюджетом	1135	730	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	730	1
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145	116 026	75 467
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	98	98
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1529	1114
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	1529	1114
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	846	1060
Усього за розділом II	1195	154 095	122 051
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	298 493	281 731
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21 474	21 474
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	3 669	3 669
Емісійний дохід	1411	3 648	3 648
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	3 221	3 221
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	189 764	229 223
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)

Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	218 121	257 587
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	20 072	10 420
розрахунками з бюджетом	1620	3 238	4 159
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	581
розрахунками зі страхування	1625	218	296
розрахунками з оплати праці	1630	869	1 072
одержаними авансами	1635	3	2
розрахунками з учасниками	1640	50 007	37
із внутрішніх розрахунків	1645	198	5
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	5 724	8 080
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	36	73
Усього за розділом III	1695	80 365	24 144
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	298 493	281 731

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	449 597	366 338
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(370 237)	(319 571)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	79 360	46 767
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	8 290	3 191
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(18 265)	(13 497)
Витрати на збут	2150	(12 770)	(12 428)
Інші операційні витрати	2180	(8 134)	(5 464)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	48 481	18 569
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	289	303
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)

Інші витрати	2270	(564)	(57)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	48 206	18 687
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(8 747)	(3 365)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	39 459	15 322
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	39 459	15 322

II. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	303 331	285 730
Витрати на оплату праці	2505	34 817	26 700
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 065	5 541
Амортизація	2515	29 380	27 348
Інші операційні витрати	2520	31 561	31 284
Разом	2550	406 154	349 603

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2045145	2045145
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2045145	2045145
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	19,290000	7,490000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	19,290000	7,490000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	24,45000

Додаток Б

			КОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Миргородський завод мінеральних вод"	за ЄДРПОУ	00382651
Територія	Полтавська область, м.Миргород	за КОАТУУ	5310900000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	за КВЕД	11.07

Середня кількість працівників: 265

Адреса, телефон: 37600 м. Миргород, вул. Мінзаводська, буд. 1, тел. (05355) 4-36-74

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс
(Звіт про фінансовий стан)**

на 31.12.2019 р.

Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 518	5 691
первісна вартість	1001	12 950	12 984
накопичена амортизація	1002	(6 432)	(7 293)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 433	557
Основні засоби	1010	148 881	121 578
первісна вартість	1011	314 904	285 183
знос	1012	(166 023)	(163 605)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	312	312
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	13
Відстрочені податкові активи	1045	4 238	4 791
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні виграти	1060	0	0

Усього за розділом I	1495	257 375	325 608
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	344	1 006
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	344	1 006
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	631	357
товари, роботи, послуги	1615	10 439	13 279
розрахунками з бюджетом	1620	4 159	13 610
у тому числі з податку на прибуток	1621	581	5 140
розрахунками зі страхування	1625	296	340
розрахунками з оплати праці	1630	1 097	1 364
одержаними авансами	1635	2	0
розрахунками з учасниками	1640	37	50 020
із внутрішніх розрахунків	1645	5	348
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	8 080	11 233
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	48	47
Усього за розділом III	1695	24 794	90 598
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	282 513	417 212

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік Форма №2
I. Фінансові результати

			Код за ДКУД	1801003
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	502 001	449 597	
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)	
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(341 996)	(370 237)	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)	
Валовий: прибуток	2090	160 005	79 360	
збиток	2095	(0)	(0)	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	
Інші операційні доходи	2120	36 815	8 174	
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	
Адміністративні витрати	2130	(22 996)	(20 024)	
Витрати на збут	2150	(14 680)	(11 675)	
Інші операційні витрати	2180	(15 117)	(6 802)	
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	144 027	49 033	
збиток	2195	(0)	(0)	
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	
Інші фінансові доходи	2220	41	158	
Інші доходи	2240	506	246	
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	
Фінансові витрати	2250	(149)	(174)	
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)	
Інші витрати	2270	(42)	(2)	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	144 383	49 261
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-26 167	-8 944
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	118 216	40 317
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	118 216	40 317

II. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	264 529	301 773
Витрати на оплату праці	2505	42 039	36 024
Відрахування на соціальні заходи	2510	8 582	7 416
Амортизація	2515	33 727	29 380
Інші операційні витрати	2520	36 089	31 561
Разом	2550	384 966	406 154

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 045 145	2 045 145
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 045 145	2 045 145
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	57,800000	19,710000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	57,800000	19,710000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	22,44	0,00

Додаток В

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Миргородський завод мінеральних вод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00382651
			Територія
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	
			Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників: 273

Адреса, телефон: 37600 м. Миргород, вул. Мінзаводська, буд. 1, тел. (05355) 4-36-74

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2020 р.

Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	5 691	5 157	
первісна вартість	1001	12 984	13 013	
накопичена амортизація	1002	(7 293)	(7 856)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	557	460	
Основні засоби	1010	121 578	115 228	
первісна вартість	1011	285 184	291 613	
знос	1012	(163 606)	(176 385)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	312	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13	20	
Відстрочені податкові активи	1045	4 791	5 851	

Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	138	123
Усього за розділом I	1095	133 080	126 839
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	27 401	34 622
Виробничі запаси	1101	26 311	33 916
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	1 090	706
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	4 663	1 794
з бюджетом	1135	1 570	3 281
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	1 437
з нарахованих доходів	1140	1	8
із внутрішніх розрахунків	1145	232 477	142 875
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	117	324
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 903	23 659
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	17 903	23 659
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	284 132	206 563
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	417 212	333 402
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21 474	21 474
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	3 669	3 669
Емісійний дохід	1411	3 648	3 648
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	3 221	3 221
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	297 244	275 493

Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	325 608	303 857
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 006	2 142
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 006	2 142
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	357	591
товари, роботи, послуги	1615	13 279	6 215
розрахунками з бюджетом	1620	13 610	5 252
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 140	0
розрахунками зі страхування	1625	340	458
розрахунками з оплати праці	1630	1 364	1 622
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	50 020	37
із внутрішніх розрахунків	1645	348	460
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 233	12 710
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	47	58
Усього за розділом III	1695	90 598	27 403
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	417 212	333 402

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	389 687	502 001
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(301 843)	(341 996)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	87 844	160 005
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	9 187	26 764
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(22 631)	(22 996)
Витрати на збут	2150	(14 042)	(14 680)
Інші операційні витрати	2180	(1 997)	(5 066)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	58 361	144 027
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	21	41
Інші доходи	2240	862	506
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(329)	(149)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)

Інші витрати	2270	(5 716)	(42)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53 199	144 383
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-9 933	-26 167
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	43 266	118 216
збиток	2355	(0)	(0)

III. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	43 266	118 216

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	218 465	264 529
Витрати на оплату праці	2505	49 956	42 039
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 277	8 582
Амортизація	2515	30 610	33 727
Інші операційні витрати	2520	34 589	36 089
Разом	2550	343 897	384 966

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 045 145	2 045 145
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 045 145	2 045 145
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	21,160000	57,800000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	21,160000	57,800000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	31,79	24,44

